

**Działania szkół i placówek województwa
lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów
po powrocie do nauki stacjonarnej**

Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim

2021 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Metodologia badania.....	3
2.1 Przedmiot i miejsce badań	4
2.2 Cele i problemy badawcze	5
2.3 Metody i techniki badawcze	5
2.4 Organizacja i przebieg badania	10
3. Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej	14
3.1 Działania szkół.....	15
Analiza jakościowa	27
3.2 Działania poradni psychologiczno–pedagogicznych	39
4. Wnioski i rekomendacje	60

1. Wstęp

W związku z powrotem uczniów do nauki stacjonarnej Ministerstwo Edukacji i Nauki przygotowało harmonogram i rekomendacje działań dla kuratorów oświaty, które mają pomóc w zorganizowaniu pracy szkół i placówek w sposób przyjazny dla uczniów i rodziców, przy uwzględnieniu potrzeb nauczycieli.

Zgodnie z decyzją Lubuskiego Kuratora Oświaty, wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim przeprowadzili badanie dotyczące wsparcia uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej. Celem badania było określenie i ocena działań szkół i placówek województwa lubuskiego, podejmowanych w zakresie wsparcia udzielanego uczniom po powrocie do nauki stacjonarnej, w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb.

Tematyka badania obejmowała realizację wytycznych Ministerstwa Edukacji i Nauki skierowanych do uczniów i rodziców oraz kadry pedagogicznej po powrocie do szkół i placówek, opublikowanych na stronie MEiN 17 maja 2021r. Wytyczne zawierały rekomendację dla kadry pedagogicznej szkół i placówek, działania skierowane do uczniów, współpracę z rodzicami/opiekunami prawnymi, wymagania w zakresie działalności poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz ustalenia dla kuratorów oświaty.

Badaniem objęto szkoły i placówki z terenu województwa lubuskiego.

Zobowiązano dyrektorów do udzielenia odpowiedzi na pytania ankietowe zamieszczone w *Systemie ankiet* Kuratorium Oświaty w okresie od 15 czerwca 2021 r do 30 czerwca 2021 r. Do uczestników badania skierowano dwie ankiety:

- ankieta dla dyrektorów szkół
- ankieta dla dyrektorów poradni psychologiczno –pedagogicznych.

W oparciu o wyniki ankiet opracowano wnioski i rekomendacje oraz zaplanowano formy wsparcia dyrektorów szkół i placówek.

Podstawą prawną czynności podjętych w trakcie badania *Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej* stanowią przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U z 2021 r. poz. 1082) wraz aktami wykonawczymi, ze szczególnym uwzględnieniem §19 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. *w sprawie nadzoru pedagogicznego* (Dz.U z 2017 r. poz.1658 z późn. zm.).

2. Metodologia badania

W celu realizacji badania *Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej* Lubuski Kurator Oświaty powołał zespół w skład którego weszły następujące osoby:

- Jolanta Lipińska – starszy wizytator w Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim,
- Anita Pakulska – starszy wizytator w Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim, Terenowy Zespół Wizytatorów w Sulęcinie,
- Marzena Pulik-Sowińska - starszy wizytator w Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim, Delegatura w Zielonej Górze;
- Grzegorz Tomczak – Dyrektor Wydziału Nadzoru Pedagogicznego.

Koordynowanie pracą Zespołu powierzono Jolancie Lipińskiej.

Opracowano plan działań zawierający cel badania oraz zadania wraz z terminem realizacji. Działania zaplanowano na okres do 15 czerwca 2021 r. do 14 września 2021 r.

Plan działań Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim

Lp.	Termin	Zadanie	Odpowiedzialny
1.	25.05.2021r. 10.06.2021r.	Opracowanie metodologii oraz narzędzi badawczych: – ankieta dla dyrektora szkoły; – ankieta dla dyrektora poradni psychologiczno – pedagogicznej.	J. Lipińska A. Pakulska M. Pulik-Sowińska
2.	Do 15.06.2021 r.	Zamieszczenia ankiet w <i>systemie ankiet KO</i> . Zamieszczenie komunikatu o prowadzonym działaniu na stronie www KO	J. Lipińska Zespół informatyków
3.	Do 30.06.2021r.	Wypełnianie ankiet przez dyrektorów szkół i placówek	Dyrektorzy szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych
3.	01.07.2021r. 20.08.2021r.	Opracowanie wyników badania, sporządzenie raportu	J. Lipińska A. Pakulska M. Pulik-Sowińska
4.	01.09.2021r- 13.09.2021 14.09.2021r.	Opracowanie scenariusza konferencji, czynności organizacyjne. Konferencja dla dyrektorów szkół: – przedstawienie wyników przeprowadzonych badań KO; – rekomendacje; – wystąpienie eksperckie – przykład dobrej praktyki.	J. Lipińska A. Pakulska M. Pulik-Sowińska LKO DWNP

2.1 Przedmiot i miejsce badań

Badaniem objęto szkoły i placówki z terenu województwa lubuskiego, nad którymi nadzór pedagogiczny sprawuje Lubuski Kurator Oświaty.

Na terenie województwa lubuskiego działa 728 szkół w tym, 366 szkół podstawowych, 70 branżowych szkół I stopnia, 13 szkół branżowych II stopnia, 106 liceów ogólnokształcących, 2 licea sztuk plastycznych, 2 ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia, 1 ogólnokształcąca szkoła sztuk pięknych, 82 szkoły policealne, 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, 67 techników oraz 19 poradni psychologiczno–pedagogicznych w tym, 15 poradni specjalistycznych (dane na podstawie Systemu Informacji Oświatowej).

Przedmiotem badania było określenie i ocena działań szkół i placówek województwa lubuskiego, podejmowanych w zakresie wsparcia udzielanego uczniom po powrocie do nauki stacjonarnej, w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb.

2.2 Cele i problemy badawcze

Analiza dostępnych informacji dotyczących kształcenia na odległość wskazuje, że powrót uczniów do nauczania stacjonarnego wiąże się koniecznością podjęcia pracy nad eliminowaniem w środowisku lęku oraz poczucia zagrożenia spowodowanego długotrwałą izolacją, sprostaniem wymaganiom stawianym przez system edukacji, potrzebą ponownego nawiązywania relacji rówieśniczych i nabywania umiejętności funkcjonowania w grupie, samorealizacji oraz potrzeby sukcesu.

Przystępując do działań związanych z realizacją projektu badawczego określono obszary objęte badaniem i sformułowano główne tezy badawcze. Miały one umożliwić odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy i w jaki sposób dyrektorzy szkół podjęli działania związane z rozpoznaniem problemów w sferze emocjonalnej, społecznej, fizycznej uczniów i rodziców?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy szkół podjęli działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem skutkom COVID – 19 i promujące zdrowie?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy szkół zrealizowali działania reintegrujące środowisko szkolne?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy szkół zorganizowali wsparcie psychologiczno–pedagogiczne dla uczniów i rodziców w powrocie do nauki stacjonarnej?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy szkół zorganizowali wspomaganie nauczycieli w związku z powrotem do nauki stacjonarnej?
- Czy dyrektorzy poradni psychologiczno–pedagogicznych rozpoznali potrzeby szkół i placówek działających na ich terenie?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy poradni psychologiczno–pedagogicznych zintensyfikowali współpracę ze szkołami i placówkami funkcjonującymi na terenie ich oddziaływania?
- Czy i w jaki sposób dyrektorzy poradni psychologiczno–pedagogicznych zorganizowali wsparcie psychologiczne dla uczniów i rodziców?
- Czy dyrektorzy szkół i poradni psychologiczno–pedagogicznych podjęli działania związane z doskonaleniem kadr w związku z nowymi wyzwaniami?

W związku z tym zdefiniowano cel główny prowadzonego przez Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim badania.

Celem głównym było określenie i ocena działań szkół i placówek województwa lubuskiego, podejmowanych w zakresie wsparcia udzielanego uczniom po powrocie do nauki stacjonarnej, w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb.

2.3 Metody i techniki badawcze

Aby określić, jakie działania podjęły szkoły i placówki województwa lubuskiego w zakresie wsparcia udzielanego uczniom po powrocie do nauki stacjonarnej, w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb i dokonać ich oceny posłużono się ankietą, jako metodą badawczą. Ankieta to jedna z metod badań społecznych, w której do zbierania informacji od respondentów wykorzystuje się wystandaryzowany kwestionariusz. Ankieta służy

do zebrania dużej liczby informacji o zjawiskach występujących w społeczeństwie (na podstawie *Słownika języka polskiego PWN*).

W ramach badania *Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej* zastosowano kwestionariusz ankiety skierowany do wszystkich dyrektorów szkół województwa lubuskiego oraz kwestionariusz ankiety skierowany do dyrektorów poradni psychologiczno–pedagogicznych, nad którymi nadzór sprawuje Lubuski Kurator Oświaty.

Ankieta dla dyrektora szkoły

Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi badania dotyczące działań szkół i placówek ukierunkowanych na wsparcie uczniów w powrocie do nauki stacjonarnej. Celem badania jest określenie działań szkół województwa lubuskiego ukierunkowanych na wsparcie uczniów w powrocie do nauki stacjonarnej w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb. Proszę o wypełnienie ankiety do 30 czerwca 2021 r. do godz. 15.00

1. Czy zorganizowano spotkanie kadry pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań skierowanych do uczniów i rodziców?	
TAK	NIE
☐	☐

2. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole rozpoznano problemy:		
	TAK	NIE
dydaktyczne	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
emocjonalno-społeczne	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
dotyczące zdrowia fizycznego uczniów	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		

3. Czy w szkole ustalono sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów?	
TAK	NIE
☐	☐

4. Jeżeli TAK, proszę wskazać ustalony w szkole sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów:	
testy/diagnozy	☐
sprawdziany/kartkówki	☐
odpowiedź ustna	☐
praca metodą projektu	☐
inne, jakie?	☐

5. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze edukacyjnej?

6. Czy w szkole/placówce, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę osiągnięć edukacyjnych uczniów, dyrektor, w uzgodnieniu z radą pedagogiczną, ustalił przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających, o których mowa w rozporządzeniu MEiN z 28 maja 2021 r.?	
TAK	NIE
☐	☐

7. Jeżeli TAK, proszę wymienić przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających?

8. W szkole/placówce realizację zajęć wspomagających zaplanowano na okres:			
od 31 maja 2021 r. do 25 czerwca 2021 r.		od 1 września 2021 r. do 22 grudnia 2021 r.	
TAK	NIE	TAK	NIE
☐	☐	☐	☐

9. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze emocjonalno-społecznej?

--

10. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze zdrowia fizycznego?

--

11. Czy nauczyciele wychowania fizycznego uwzględnili, w sferze planowania i realizacji zajęć, formy i metody pracy niwelujące rozpoznane problemy w sferze zdrowia fizycznego?	
TAK	NIE
☐	☐

12. Jeżeli TAK, proszę wymienić, jakie?

--

13. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole dokonano modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego?	
TAK	NIE
☐	☐

14. Modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła:		
	TAK	NIE
działań wychowawczych	☐	☐
działań profilaktycznych	☐	☐

15. W działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:		
	TAK	NIE
zajęcia integrujące zespół klasowy	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
zajęcia kształtujące relacje społeczne	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
działania wspierające rodziców	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
współpracę z instytucjami pozaszkolnymi	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
inne, jakie?		

16. W działaniach profilaktycznych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:		
	TAK	NIE
działania promujące zdrowy styl życia	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
działania związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem	☐	☐
jeżeli TAK, jakie?		
działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem	☐	☐

jeżeli TAK, jakie?	
współpracę z instytucjami pozaszkolnymi	☐
jeżeli TAK, jakimi?	☐
inne, jakie?	

17. Czy w szkole/placówce dostosowano do diagnozy postpandemicznej ustalone sposoby postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych ?	
TAK	NIE
☐	☐

18. Czy w szkole/placówce stworzono warunki do większej aktywności samorządu uczniowskiego?	
TAK	NIE
☐	☐

19. Jeżeli TAK, proszę podać przykłady?	

20. Czy w szkole/placówce wzmocniono rolę wolontariatu szkolnego, w tym w zakresie organizacji samopomocy koleżeńskiej?	
TAK	NIE
☐	☐

21. Czy w szkole/placówce określono zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów zatrudnionych w szkole/placówce dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie zdiagnozowanych problemów postpandemicznych?	
TAK	NIE
☐	☐

22. Jeżeli TAK, proszę podać jakie?	

23. Czy działania diagnostyczne w szkole/placówce prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?	
TAK	NIE
☐	☐

24. Czy działania wspierające uczniów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, wynikające z diagnozy postpandemicznej, prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?	
TAK	NIE
☐	☐

25. Czy pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych na podstawie diagnozy potrzeb Państwa szkoły/placówki dotyczącej kondycji psychicznej uczniów?	
TAK	NIE
☐	☐

26. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/zrealizowali program zajęć reintegracyjnych ?	
TAK	NIE
☐	☐

27. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/przeprowadzili warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną?	
TAK	NIE
☐	☐

28. Czy w szkole/placówce, w związku ze zdiagnozowanymi problemami postpandemicznymi, rozpoznano potrzeby szkoleniowe nauczycieli w zakresie:		
	TAK	NIE
dydaktyki	☐	☐
wychowania	☐	☐
profilaktyki	☐	☐

29. Jeżeli TAK, proszę je wskazać:	
w zakresie dydaktyki	
w zakresie wychowania	
w zakresie profilaktyki	

Ankieta dla dyrektora poradni psychologiczno - pedagogicznej

Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi badania dotyczące działań wspierających uczniów w powrocie do nauki stacjonarnej. Celem badania jest określenie działań szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowanych na wsparcie uczniów w powrocie do nauki stacjonarnej w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb. Proszę o wypełnienie ankiety do 30 czerwca 2021 r. do godz. 15.00

1. Czy po powrocie uczniów do nauki stacjonarnej PPP rozpoznała potrzeby szkół w zakresie		
	TAK	NIE
diagnozowania uczniów w obszarze edukacyjnym	☐	☐
diagnozowania uczniów w obszarze emocjonalno - społecznym	☐	☐
wsparcia rodziców	☐	☐
wsparcia nauczycieli	☐	☐

2. Czy rozpoznanie potrzeb odbyło się z inicjatywy		
	TAK	NIE
dyrektora szkoły	☐	☐
dyrektora PPP	☐	☐

3. Czy PPP podjęła współpracę ze szkołami w zakresie rozpoznanych potrzeb ?	
TAK	NIE
☐	☐

4. Czy działania diagnostyczne prowadzone były we współpracy z		
	TAK	NIE
nauczycielami	☐	☐
specjalistami zatrudnionymi w szkole	☐	☐

5. Z jakim procentem szkół i placówek z terenu działania PPP nawiązano współpracę w zakresie diagnozowania sytuacji środowiska szkolnego?	

6. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych w szkołach?	
TAK	NIE
☐	☐
Jeżeli Tak to:	

7. Dla ilu procent szkół i placówek z terenu działania PPP opracowano harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych?	

8. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano program zajęć reintegracyjnych ?	

9. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę warsztatów dla rodziców?		
TAK	NIE	
☐	☐	
Jeżeli Tak to:		
10. Realizację warsztatów zaplanowano na terenie		
szkoły	☐	
poradni psychologiczno - pedagogicznej	☐	
11. Tematyka warsztatów dla rodziców obejmowała		
	TAK	NIE
wsparcie dziecka w związku z sytuacją postpandemiczną	☐	☐
zwiększenie świadomości rodziców nt. problemów zdrowia psychicznego	☐	☐
rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców	☐	☐
12. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano warsztaty dla rodziców ?		

13. Czy PPP zaplanowała działania wspierające nauczycieli?	
TAK	NIE
☐	☐

Jeżeli Tak to:		
14. Działania wspierające nauczycieli dotyczyły:		
	TAK	NIE
umiejętności wychowawczych	☐	☐
pomocy psychologiczno - pedagogicznej	☐	☐
identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej	☐	☐
diagnozowania potrzeb uczniów	☐	☐

15. W działaniach profilaktycznych kierowanych do uczniów uwzględniono:		
	TAK	NIE
działania promujące zdrowy styl życia	☐	☐
działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych	☐	☐
działania związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem	☐	☐
działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem	☐	☐

16. Czy dyrektor PPP podjął działania związane z doskonaleniem kadr?	
TAK	NIE
☐	☐

Jeżeli Tak to:		
17. Działania związane z doskonaleniem kadr PPP dotyczyły:		
	TAK	NIE
identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej	☐	☐
działań profilaktycznych	☐	☐
działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie uczniów	☐	☐
działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie rodziców	☐	☐
interwencji kryzysowej	☐	☐

2.4 Organizacja i przebieg badania

Badanie *Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej* przeprowadzono w okresie od 15 czerwca 2021 r. do 30 czerwca 2021 r. i skierowane było do dyrektorów wszystkich szkół województwa lubuskiego oraz dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych. Ankiety przeprowadzono drogą elektroniczną za pomocą kwestionariuszy ankiet zamieszczonych w *Systemie ankiet* Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim. Kwestionariusze dostępne były w okresie od 15 czerwca 2021 r. do 30 czerwca 2021 r. do godziny 15.00. Informację o prowadzonym badaniu przekazano za pomocą komunikatu na stronie internetowej

Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim oraz indywidualnie, za pomocą bazy adresów e-mail szkół i placówek znajdujących się w nadzorze Lubuskiego Kuratora Oświaty.

Kwestionariusz ankiety dla dyrektora szkoły zawierał 29 pytań, w tym 15 pytań zamkniętych, 6 pytań wielokrotnego wyboru oraz 8 pytań otwartych. Dyrektorom szkół zadano następujące pytania:

1. Czy zorganizowano spotkanie kadry pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań skierowanych do uczniów i rodziców?
2. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole rozpoznano problemy:
  - dydaktyczne, jeżeli tak, jakie?
  - emocjonalno-społeczne, jeżeli tak, jakie?
  - dotyczące zdrowia fizycznego uczniów, jeżeli tak, jakie?
3. Czy w szkole ustalono sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów?
4. Jeżeli tak, proszę wskazać ustalony w szkole sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów:
  - testy/diagnozy;
  - sprawdziany/kartkówki;
  - odpowiedź ustna;
  - praca metodą projektu;
  - inne, jakie?
5. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze edukacyjnej?
6. Czy w szkole/placówce, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę osiągnięć edukacyjnych uczniów, dyrektor, w uzgodnieniu z radą pedagogiczną, ustalił przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających, o których mowa w rozporządzeniu MEiN z 28 maja 2021 r.?
7. Jeżeli tak, proszę wymienić przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających?
8. W szkole/placówce realizację zajęć wspomagających zaplanowano na okres:
  - od 31 maja 2021 r. do 25 czerwca 2021 r.
  - od 1 września 2021 r. do 22 grudnia 2021 r.
9. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze emocjonalno-społecznej?
10. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze zdrowia fizycznego?
11. Czy nauczyciele wychowania fizycznego uwzględnili, w sferze planowania i realizacji zajęć, formy i metody pracy niwelujące rozpoznane problemy w sferze zdrowia fizycznego?
12. Jeżeli tak, proszę wymienić, jakie?
13. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole dokonano modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego?

14. Modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła:
- działań wychowawczych;
  - działań profilaktycznych.
15. W działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:
- zajęcia integrujące zespół klasowy, jeżeli tak, jakie?
  - zajęcia kształtujące relacje społeczne, jeżeli tak, jakie?
  - działania wspierające rodziców, jeżeli tak, jakie?
  - współpracę z instytucjami pozaszkolnymi, jeżeli tak, jakimi?
  - inne, jakie?
16. W działaniach profilaktycznych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:
- działania promujące zdrowy styl życia, jeżeli tak, jakie?
  - działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych, jeżeli tak, jakie?
  - działania związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem, jeżeli tak, jakie?
  - działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem, jeżeli tak, jakie?
  - współpracę z instytucjami pozaszkolnymi, jeżeli tak, jakimi?
  - inne, jakie?
17. Czy w szkole/placówce dostosowano do diagnozy postpandemicznej ustalone sposoby postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych ?
18. Czy w szkole/placówce stworzono warunki do większej aktywności samorządu uczniowskiego?
19. Jeżeli tak, proszę podać przykłady?
20. Czy w szkole/placówce wzmocniono rolę wolontariatu szkolnego, w tym w zakresie organizacji samopomocy koleżeńskiej?
21. Czy w szkole/placówce określono zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów zatrudnionych w szkole/placówce dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie zdiagnozowanych problemów postpandemicznych?
22. Jeżeli tak, proszę podać jakie?
23. Czy działania diagnostyczne w szkole/placówce prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?
24. Czy działania wspierające uczniów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, wynikające z diagnozy postpandemicznej, prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?
25. Czy pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych na podstawie diagnozy potrzeb Państwa szkoły/placówki dotyczącej kondycji psychicznej uczniów?
26. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/zrealizowali program zajęć reintegracyjnych?
27. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/przeprowadzili warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie

uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną?

28. Czy w szkole/placówce, w związku ze zdiagnozowanymi problemami postpandemicznymi, rozpoznano potrzeby szkoleniowe nauczycieli w zakresie:

- dydaktyki;
- wychowania;
- profilaktyki.

29. Jeżeli tak, proszę je wskazać.

Kwestionariusz ankiety dla dyrektora poradni psychologiczno–pedagogicznej zawierał 17 pytań, w tym 5 pytań zamkniętych, 8 pytań wielokrotnego wyboru oraz 4 pytania otwarte. Dyrektorom poradni psychologiczno –pedagogicznych zadano następujące pytania:

1. Czy po powrocie uczniów do nauki stacjonarnej PPP rozpoznała potrzeby szkół w zakresie:

- diagnozowania uczniów w obszarze edukacyjnym;
- diagnozowania uczniów w obszarze emocjonalno–społecznym;
- wsparcia rodziców;
- wsparcia nauczycieli.

2. Czy rozpoznanie potrzeb odbyło się z inicjatywy:

- dyrektora szkoły;
- dyrektora PPP.

3. Czy PPP podjęła współpracę ze szkołami w zakresie rozpoznanych potrzeb ?

4. Czy działania diagnostyczne prowadzone były we współpracy z:

- nauczycielami;
- specjalistami zatrudnionymi w szkole.

5. Z jakim procentem szkół i placówek z terenu działania PPP nawiązano współpracę w zakresie diagnozowania sytuacji środowiska szkolnego?

6. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych w szkołach?

7. Dla ilu procent szkół i placówek z terenu działania PPP opracowano harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych ?

8. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano program zajęć reintegracyjnych?

9. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę warsztatów dla rodziców?

10. Realizację warsztatów zaplanowano na terenie:

- szkoły;
- poradni psychologiczno–pedagogicznej.

11. Tematyka warsztatów dla rodziców obejmowała:

- wsparcie dziecka w związku z sytuacją postpandemiczną;
- zwiększenie świadomości rodziców nt. problemów zdrowia psychicznego;

- rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców.

12. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano warsztaty dla rodziców?

13. Czy PPP zaplanowała działania wspierające nauczycieli?

14. Działania wspierające nauczycieli dotyczyły:

- umiejętności wychowawczych;

- pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej;
- diagnozowania potrzeb uczniów.

15. W działaniach profilaktycznych kierowanych do uczniów uwzględniono:

- działania promujące zdrowy styl życia;
- działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych;
- działania związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem;
- działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem.

16. Czy dyrektor PPP podjął działania związane z doskonaleniem kadr?

17. Działania związane z doskonaleniem kadr PPP dotyczyły:

- identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej;
- działań profilaktycznych;
- działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie uczniów;
- działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie rodziców;
- interwencji kryzysowej.

Po zakończeniu badania ankietowego dokonano analizy ilościowej i jakościowej zebranego materiału badawczego. Opracowanie wyników badań podzielono między poszczególnych członków Zespołu. Nad wyznaczonymi obszarami członkowie Zespołu pracowali w okresie od 1 lipca 2021 r. do 20 sierpnia 2021 r. Na podstawie wyników badania sformułowano wnioski i rekomendacje.

W ankiecie wzięło udział 362 dyrektorów szkół działających na terenie województwa lubuskiego, co stanowi 49,7% wszystkich szkół województwa oraz 20 dyrektorów poradni psychologiczno–pedagogicznych, w tym 19 dyrektorów poradni publicznych, co stanowi 100% publicznych poradni województwa lubuskiego i 1 dyrektor niepublicznej poradni psychologiczno–pedagogicznej.

3. Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej

Aby wesprzeć uczniów w powrocie do zajęć stacjonarnych, MEiN zaleciło, przede wszystkim, zintegrowanie działań wynikających z programu wychowawczego - profilaktycznego z inicjatywami przeciwdziałającymi skutkom COVID-19 i promującymi zdrowie. Zwrócono uwagę na konieczność podjęcia pracy nad eliminowaniem w środowisku lęku oraz poczucia

zagrożenia spowodowanego nadmiernym obciążeniem związanym z przygotowywaniem się do sprawdzianów czy obawą przed porażką w grupie rówieśniczej.

Ośrodek Rozwoju Edukacji w maju 2021 r. przeprowadził szkolenia dla pracowników kuratoriów i ośrodków doskonalenia nauczycieli z zakresu identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej i diagnozy zapotrzebowania na treści wychowawcze i profilaktyczne. Przeszkoleni pracownicy ODN zostali zobowiązani do zrealizowania w terminie do 11 czerwca br. takich szkoleń dla wychowawców klas i pedagogów szkolnych.

Dodatkowo, zobowiązano poradnie psychologiczno-pedagogiczne do opracowania i realizacji programu zajęć reintegracyjnych w szkołach oraz przeprowadzenia warsztatów dla rodziców uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną.

Niniejszy rozdział zawiera analizę danych zebranych podczas badania *Działania szkół i placówek województwa lubuskiego ukierunkowane na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej*. Intencją prowadzonego badania nie była i nie jest kontrola stopnia realizacji wytycznych MEiN przez dyrektorów szkół i placówek lecz próba oceny jakości podejmowanych działań ukierunkowanych na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej, w kontekście zdiagnozowanych potrzeb, oraz określenie wsparcia kadry kierowniczej szkół i placówek adekwatnego do potrzeb.

3.1 Działania szkół

W wytycznych MEiN skierowanych do kadry pedagogicznej szkół i placówek położono nacisk na diagnozę problemów środowiska szkolnego, działania profilaktyczne oraz współpracę szkoły z poradnią psychologiczno – pedagogiczną w odniesieniu do obu obszarów. Badaniu ankietowemu poddano zatem działania szkół związane z rozpoznaniem potrzeb oraz zaplanowaniem i przeprowadzeniem zadań dotyczących wsparcia i profilaktyki.

Analiza ilościowa

1. Czy zorganizowano spotkanie kadry pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań skierowanych do uczniów i rodziców?	
TAK	NIE
348	9

2. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole rozpoznano problemy:		
	TAK	NIE
dydaktyczne	315	42
jeżeli TAK, jakie?	zaległości w nauce, brak opanowania wiadomości z podstawy programowej	208
	problemy z podstawowymi umiejętnościami – czytanie, pisanie, liczenie, myślenie przyczynowo-skutkowe, regres umiejętności szkolnych	44

	niechęć do nauki, brak motywacji, brak systematyczności	38
	niechęć udziału w lekcjach stacjonarnych, brak koncentracji	32
	brak samodzielności, umiejętności organizacji pracy	26
	pogorszenie ocen	18
	lęk przed licznymi sprawdzianami/ kartkówkami strach przed odpytywaniem „przy tablicy”, obawa przed ocenianiem zeszytów za okres zdalnej nauki, sprawdzaniem wiedzy za okres nauki zdalnej	14
emocjonalno-społeczne	315	41
jeżeli TAK, jakie?	lęk przed kontaktami z rówieśnikami, izolowanie się, wycofanie	215
	stres, depresja i zaburzenia lękowe	147
	lęk szkolny, problemy z koncentracją	98
	spadek motywacji, brak zaangażowania, zniechęcenie	86
	zagrożenie demoralizacją, agresja, konflikty, nadpobudliwość	46
	obniżenie samooceny, obawa przed oceną ze strony kolegów	43
	uzależnienie od TIK	20
dotyczące zdrowia fizycznego uczniów	264	87
jeżeli TAK, jakie?	nadwaga/otyłość	201
	spadek sprawności i kondycji fizycznej, odczuwanie zmęczenia	145
	problemy zdrowotne – pogorszenie wzroku, wady postawy, bóle głowy, problemy ze snem	73
	niska aktywność fizyczna, brak motywacji do ćwiczeń	43
	problemy z jedzeniem	15
	inne, w tym sięganie po używki, uzależnienia technologiczne (np. gry, smartfony)	3

3. Czy w szkole ustalono sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów?	
TAK	NIE
335	22

4. Jeżeli TAK, proszę wskazać ustalony w szkole sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów:		
testy/diagnozy	32	
sprawdziany/kartkówki	172	
odpowiedź ustna	217	
praca metodą projektu	152	
inne, jakie?	obserwacja	31
	rozmowy	31
	karty pracy, metody aktywizujące	29
	praca indywidualna i w grupach	22
	aktywność na lekcjach	14
	ankiety	3

5. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze edukacyjnej?	
rozmowy, konsultacje z nauczycielami i specjalistami	209
projekty/programy/innowacje pedagogiczne/dostosowanie form i metod pracy	140
zajęcia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności dydaktyczno-wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne	93
powtórzenie materiału, w tym w nowym roku szkolnym	90
inne dodatkowe zajęcia edukacyjne, w tym przygotowujące go egzaminów zewnętrznych	42
pomoc koleżeńska	37
zajęcia wspomagające	16

6. Czy w szkole/placówce, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę osiągnięć edukacyjnych uczniów, dyrektor, w uzgodnieniu z radą pedagogiczną, ustalił przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających, o których mowa w rozporządzeniu MEiN z 28 maja 2021 r.?	
TAK	NIE
316	40

7. Jeżeli TAK, proszę wymienić przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających?	
matematyka	309
język polski	290
języki obce nowożytne	266
przedmioty przyrodnicze	116
historia i wiedza o społeczeństwie	45
informatyka	7
wychowanie fizyczne	7
przedmioty zawodowe	4

8. W szkole/placówce realizację zajęć wspomagających zaplanowano na okres:			
od 31 maja 2021 r. do 25 czerwca 2021 r.		od 1 września 2021 r. do 22 grudnia 2021 r.	
TAK	NIE	TAK	NIE
10	287	325	30

9. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze emocjonalno-społecznej?	
rozmowy, konsultacje z nauczycielami i specjalistami (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców	258
zajęcia integracyjne	249
projekty/programy/innowacje pedagogiczne	116
działania podejmowane we współpracy z instytucjami zewnętrznymi (PPP, policja, opieka społeczna)	81
Działania wspomagające rodziców i kadre pedagogiczną (szkolenia, materiały edukacyjne)	42
zajęcia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne	33

10. Proszę wymienić, jakie działania podjęto w szkole, w celu wsparcia dzieci/młodzieży po powrocie do szkoły w związku z rozpoznanymi problemami w sferze zdrowia fizycznego?	
działania mające na celu zwiększenie aktywności fizycznej, w tym w ramach zajęć integracyjnych	171
konsultacje, rozmowy, pogadanki (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców	133
zajęcia dodatkowe, w tym SKS	62
projekty/programy/innowacje pedagogiczne, w tym WF z AWF	50
działania podejmowane we współpracy z instytucjami zewnętrznymi	42
brak problemów, nie rozpoznano problemów, nie stwierdzono problemów w tym zakresie	27
doskonalenie zawodowe nauczycieli, w szczególności wychowania fizycznego	20

11. Czy nauczyciele wychowania fizycznego uwzględnili, w sferze planowania i realizacji zajęć, formy i metody pracy niwelujące rozpoznane problemy w sferze zdrowia fizycznego?	
TAK	NIE
291	63

12. Jeżeli TAK, proszę wymienić, jakie?	
Działania mające na celu zwiększenie aktywności fizycznej, w tym w ramach zajęć integracyjnych	175
Zajęcia dostosowane do kondycji i możliwości uczniów	161
Konsultacje, rozmowy, pogadanki (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców	52

Zajęcia dodatkowe, w tym SKS oraz gimnastyka korekcyjna	39
Projekty/programy, w tym WF z AWF	24
Doskonalenie zawodowe nauczycieli, w szczególności wychowania fizycznego	12

13. Czy po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole dokonano modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego?	
TAK	NIE
263	89

14. Modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła:			
	TAK	NIE	Brak odpowiedzi
działań wychowawczych	252	94	8
działań profilaktycznych	251	92	11

15. W działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:			
zajęcia integrujące zespół klasowy	TAK	NIE	Brak odpowiedzi
	322	29	3
jeżeli TAK, jakie?	wyjścia klasowe, wycieczki integracyjne (do parku, kina, teatru, muzeum, skansenu, zajęcia rekreacyjne, wydarzenia kulturalno-sportowe, nocki w szkole, warsztaty kulinarne, lekcje ekspedycyjne, biwaki, Dzień Pustej Klasy)		209
	współdziałanie w grupie, praca w grupach i w parach z wykorzystaniem elementów socjoterapii (wspólne gry i zabawy integracyjne)		112
	zajęcia psychoedukacyjne, warsztaty, pogadanki z pedagogiem szkolnym, psychologiem i psychoterapeutą, pielęgniarką szkolną (rozmowy indywidualne i grupowe)		78
	organizowanie i udział w uroczystościach, imprezach szkolnych, konkursach, turniejach, zawodach		72
	zajęcia skoncentrowane na budowaniu więzi pomiędzy uczniami oraz tworzeniu poczucia bezpieczeństwa i zaufania w zespole klasowym (emocje, radzenie sobie z agresją, wycofaniem emocjonalnym, na temat koleżeństwa, tolerancji, wzajemnej pomocy, empatii, rozwijanie umiejętności wyrażania swoich uczuć, radzenia sobie z problemami w szkole, rodzinie, środowisku)		39
	realizacja programów i projektów, m.in. <i>Razem, Przyjaciele Zippiego, Reanimacja Relacji, Szkoła od nowa, Akcja-Reakcja</i>		11
	pomoc koleżeńska, warsztaty koleżeńskie dla uczniów, pomoc słabszym, akcje charytatywne		11
	analiza sytuacji pandemicznej, rozmowy o potrzebach uczniów, rozmowy o wydarzeniach z okresu pandemii		6
	spotkania z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej		3
	są w trakcie opracowania na przyszły rok szkolny		3

zajęcia kształtujące relacje społeczne	297	39	18
jeżeli TAK, jakie?	spotkania, warsztaty i konsultacje, debaty, mediacje, porady z pedagogiem, psychologiem, ciekawymi ludźmi, spotkania z terapeutami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, m.in. rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, umiejętności interpersonalne, asertywność, empatię, budowanie pozytywnych relacji w klasie, techniki komunikacji i radzenia sobie ze stresem, techniki relaksacyjne, nauka postaw asertywnych		88
	zajęcia z wychowawcą, spotkania, dyskusje, rozmowy o tematyce: radość, smutek, duma, uczucia, złość, strach, stres, depresja		60
	zajęcia psychoedukacyjne z pedagogiem, psychologiem szkolnym, z wychowawcami klas, socjoterapeutami na tematy, m.in. radzenia sobie z trudnymi emocjami, rozmowy o emocjach, trudnych przeżyciach, o swoich potrzebach, wspierające dobrostan psychiczny uczniów, wykorzystanie na zajęciach kart DIXIT, zajęcia nt. asertywności i poprawy samooceny, rozładowania negatywnych emocji, muzykoterapia, biblioterapia, drama		44
	uroczystości, imprezy szkolne, konkursy, turnieje		35
	udział w akcjach charytatywnych, działania wolontariackie, prospołeczne		31
	warsztaty profilaktyczne, terapeutyczne, m.in. jak radzić sobie z powrotem do szkolnej rzeczywistości po wielomiesięcznej nauce zdalnej		22
	treningi umiejętności społecznych, terapie pedagogiczne i psychologiczne, wzmacniające postawy i relacje społeczne, tutoring rówieśniczy, uruchomienie sieci wsparcia koleżeńskiego, pomoc koleżeńska		14
	realizacja programów, projektów, m.in. projekt wychowawczy <i>Reanimacja Relacji, Fonolandia, Szkoła od nowa, Szkoła pozytywnego myślenia, Razem, Przyjaciele Zippiego, Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej</i>		11
	objęcie wsparciem osób nieśmiałych, wycofanych i odrzuconych przez grupę, wspieranie motywacji uczniów, wzmocnienie zachowania asertywnego, pomoc w radzeniu sobie ze stresem		5
	są w trakcie opracowania na przyszły rok szkolny		2

działania wspierające rodziców	302	49	3
jeżeli TAK, jakie?	spotkania, porady, konsultacje, zajęcia wspierające rodziców z pedagogiem, psychologiem szkolnym, ze specjalistami		141
	indywidualne rozmowy, spotkania, konsultacje wychowawców z rodzicami, wymiana doświadczeń		134
	psychoedukacja rodziców - szkolenia, warsztaty, wykłady, webinaria, konferencje dla rodziców		120
	zamieszczanie, udostępnianie, przekazywanie materiałów, poradników dla rodziców na stronie internetowej szkoły, m.in. padlet z materiałami		57
	dyżury pedagogów, psychologów, terapeutów, punkt konsultacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej		43
	wspólne z rodzicami diagnozowanie problemów i potrzeb		23
	udzielanie wsparcia i pomoc w sytuacjach kryzysowych		17
	przedstawienie oferty szkoleń i warsztatów dla rodziców organizowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne		9

	współpraca z rodzicami podczas uroczystości szkolnych i lokalnych	9
	realizacja programów, projektów dla rodziców, m.in. szkoła dla rodziców, rodzic w sieci	6
	w trakcie opracowywania	2

współpracę z instytucjami pozaszkolnymi	282	64	8
jeżeli TAK, jakie?	poradnie psychologiczno-pedagogiczne		199
	ośrodki pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, powiatowe centra pomocy rodzinie		132
	komendy powiatowe policji, straży pożarnej, wojsko polskie, ratownicy medyczni		91
	sąd rodzinny, rejonowy, kuratorzy sądowi, rodzinni, asystenci rodzinni		78
	organizacje pozarządowe - fundacje, stowarzyszenia, instytuty		47
	sanepid, służba zdrowia, pielęgniarka szkolna, regionalna stacja krwiodawstwa i krwiolecznictwa, PCK, Caritas		33
	instytucje artystyczno-kulturalne (filharmonie, teatry, muzea, domy kultury)		28
	instytucje zajmujące się problematyką zdrowia psychicznego, leczeniem uzależnień (Monar, ośrodki terapeutyczne, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem		27
	kluby sportowe, taneczne, szachowe, OSiR		14
	biblioteka miejska, publiczna, wiejska		14
	regionalna dyrekcja lasów państwowych, nadleśnictwa, szkółki leśne		9
	WOM Gorzów Wlkp., ODN Zielona Góra, Instytut Edukacji Pozytywnej, Akademia Rozwoju Edukacji		9
	uczelnie wyższe		7
	domy dziecka, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, pogotowia opiekuńcze		6
	lokalni przedsiębiorcy		3

inne, jakie?	organizowanie zespołów wychowawczych dla uczniów z problemami
	kierowanie do poradni specjalistycznych uczniów z problemami
	przystąpienie do kampanii <i>Tydzień Ulgi</i>
	zbiórka książek dla dzieci na rzecz szpitali

16. W działaniach profilaktycznych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:			
działania promujące zdrowy styl życia	TAK	NIE	Brak odpowiedzi
	327	24	3
jeżeli TAK, jakie?	zajęcia, pogadanki, warsztaty, akcje informacyjne, spektakle profilaktyczne, plakaty, zabawy, gazetki, wystawy, kąciki tematyczne, filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, ulotki, bajki terapeutyczne nt. zdrowego stylu życia, odżywiania		119
	realizacja tematycznych programów profilaktycznych, projektów, innowacji, m.in. <i>Szkoła Promująca Zdrowie (19)</i> , <i>Trzymaj formę</i> , <i>Bieg po zdrowie</i> , <i>Owoce, warzywa w szkole</i>		104

	wzmocnienie aktywności fizycznej, zajęcia na świeżym powietrzu, wyjścia, wycieczki (piesze, rowerowe, pływanie, gry i zabawy, marszobiegi w lesie, ruch na świeżym powietrzu)	91
	konkursy, zawody, turnieje, konkurencje sportowe, dzień sportu, olimpiada zdrowia	53
	organizacja warsztatów, spotkań i akcji o charakterze profilaktycznym z dietetykiem, dentystą, kosmetyczką, pielęgniarką, lekarzem	46
	zajęcia z wychowawcą, wyposażenie wychowawców w pomoce dydaktyczne do profilaktyki chorób cywilizacyjnych np. cukrzyca, chorób onkologicznych	43
	zajęcia gastronomiczne ze zdrową żywnością, warsztaty kulinarne, śniadania na kocach na trawie, zdrowe pikniki, kontynuowanie zdrowych śniadań z wychowawcami, przygotowywanie zdrowych kanapek, sałatek podczas lekcji, układanie jadłospisu do kuchni szkolnej	22
	udział w programie WF z AWF	2

działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych	241	107	6
jeżeli TAK, jakie?	warsztaty, spotkania, filmy terapeutyczne, rozmowy, zajęcia psychoedukacyjne z pedagogiem, psychologiem	103	
	rozmowy grupowe, indywidualne, pogadanki z wychowawcami i nauczycielami na temat wpływu uzależnień od komputera, telefonu, hazardu, bezpieczeństwo w sieci	100	
	akcje, debaty, spektakle, przedstawienia, konkursy profilaktyczne, treningi asertywności	33	
	realizacja programów, projektów profilaktycznych	27	
	zajęcia profilaktyczne prowadzone przez specjalistów, m.in. terapeutów	18	
	materiały, broszury edukacyjne	16	
	spotkania z policją, obejmujące m.in. tematykę uzależnień	11	
	badania ankietowe uczniów i rodziców, dot. m.in. wpływu pandemii na uzależnienia behawioralne, diagnoza zachowań uczniów w sferze emocjonalnej, analiza skali i świadomości zagrożeń cyberprzemocą	8	
	informowanie o instytucjach świadczących specjalistyczną pomoc terapeutyczną	3	
	stosowanie pozytywnych wzmocnień dla każdego konstruktywnego zachowania, nagradzanie zachowań pożądanых i ponoszenie konsekwencji w sytuacjach łamania zasad, modelowanie właściwych zachowań i rozwiązywanie bieżących problemów, spójność działań wychowawczych w respektowaniu wypracowanych zasad dotyczących dydaktyki, wychowania i opieki	3	
	pogadanki i prelekcje pielęgniarki	2	

działania związane z nabywaniem umiejętności	302	49	3
--	-----	----	---

radzenia sobie ze stresem			
jeżeli TAK, jakie?	warsztaty, spotkania, zajęcia profilaktyczne, zajęcia psychoedukacyjne, socjoterapeutyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne z pedagogiem, psychologiem szkolnym, terapeutą, socjoterapeutą, psychiatrą, pielęgniarką szkolną, pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych		176
	zajęcia z wychowawcą, rozmowy wspierające, filmy profilaktyczne, pogadanki, gazetki, ulotki, materiały informacyjne opracowane przez MEiN, nt. technik i treningów relaksacji, higieny pracy, sposobów regulacji oddechu, gry i zabawy relaksacyjne, używanie w czasie lekcji przez uczniów zabawek antystresowych (np. gniotki, push buble, kolorowanki antystresowe), muzyka relaksacyjna na przerwach		119
	rozmowy i konsultacje indywidualne, udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych i konfliktowych z pedagogiem, psychologiem		58
	materiały edukacyjne, ulotki informacyjne, filmy profilaktyczne udostępnione uczniom i rodzicom		23
	akcje, warsztaty artystyczno-terapeutyczne w celu zmniejszenia stresu i napięcia oraz integracji (elementy arteterapii, biblioterapii, muzykoterapii, terapii sztuką, teatru terapeutyczne),		17
	realizacja programów, projektów profilaktycznych		16
	w trakcie opracowywania		6

działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem	217	135	2
jeżeli TAK, jakie?	warsztaty, pogadanki, dyskusje, psychozabawy, gazetki szkolne, filmy edukacyjne, prezentacje na zajęciach z wychowawcą, doradztwa zawodowego, WDŻ		147
	spotkania, prelekcje, rozmowy grupowe i indywidualne, materiały informacyjne, porady, konsultacje, warsztaty, zajęcia profilaktyczne z pedagogiem, psychologiem, terapeutą behawioralnym		63
	realizacja programów, projektów profilaktycznych		13
	publikacje porad, materiały informacyjne na stronie internetowej psychologa szkolnego		7
	w trakcie opracowywania		4

współpracę z instytucjami pozaszkolnymi	257	95	2
jeżeli TAK, jakimi?	poradnia psychologiczno-pedagogiczna		162
	ośrodek pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, komisja interdyscyplinarną, dom pomocy społecznej		122
	wojsko polskie, komenda powiatowa policji, straż pożarna, osp, nadleśnictwo		86
	sąd rejonowy, rodzinny, kuratorzy sądowi, asystenci rodziny		68

organizacje pozarządowe - fundacje, stowarzyszenia (Monar, Hospicjum, Regionalna Stacja Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, PCK, Caritas, PAH)	53
pielęgniarka, stomatolog, ośrodki zdrowia, lubuskie centrum psychoterapii i psychiatrii, szpital psychiatryczny, centrum profilaktyki uzależnień, lubuski ośrodek profilaktyki i terapii uzależnień, ośrodek terapeutyczny	48
sanepid	47
instytucje artystyczno-kulturalne	27
biblioteki	18
placówki edukacyjne - WOM Gorzów Wlkp., ODN Zielona Góra, akademia rozwoju edukacji, instytut edukacji pozytywnej, centrum integracji dialog	18
kluby sportowe, OSiR	18
domy dziecka, piecze zastępcze	7
inne placówki oświatowe	7
KRUS, krajowy ośrodek wsparcia rolnictwa, agencja rynku rolnego, PIP	5
uczelnie wyższe	4

inne, jakie?	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia ze specjalistami, - lekcje dotyczące budowania udanych relacji w rodzinie, - wskazanie instytucji, w których warto poszukać pomocy.
--------------	---

17. Czy w szkole/placówce dostosowano do diagnozy postpandemicznej ustalone sposoby postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych?		
TAK	NIE	Brak odpowiedzi
277	76	1

18. Czy w szkole/placówce stworzono warunki do większej aktywności samorządu uczniowskiego?	
TAK	NIE
236	117

19. Jeżeli TAK, proszę podać przykłady?	
organizowanie aktywnych przerw (bez dzwonek, z muzyką), różnych akcji, pomocy koleżeńskiej, charytatywnej na terenie szkoły oraz uczestniczenie w akcjach społecznych	81
udział w organizacji uroczystości, imprez szkolnych, debaty	80
inicjowanie działań integracyjnych (forma i zakres)	49
organizowanie konkursów, projektów i imprez szkolnych	16
udział w organizacji szkolnych dni profilaktyki, wsparcie działań promujących zdrowy styl życia, pomoc w przeprowadzeniu kampanii, partycypacja w sprawach żywieniowych	8
udział w projekcie edukacyjnym <i>Sejm Dzieci i Młodzieży, Powiatowa Rada Młodzieży</i>	7
współpraca z zespołem redakcyjnym gazety szkolnej, redagowanie szkolnej gazetki, ze szkolnym kołem wolontariatu, z Mediateką, z fundacją <i>Hej dziewczyny</i> - przez najbliższy rok uczennice w toaletach damskich będą miały darmowe środki higieniczne	6
dostęp do szkolnego radiowęzła	6
zagospodarowanie przestrzeni i terenu szkoły	4

organizowanie wyborów do samorządu uczniowskiego	4
samorząd nie zwiększył swojej aktywności, czas był zbyt krótki na dodatkowe działania	4

20. Czy w szkole/placówce wzmocniono rolę wolontariatu szkolnego, w tym w zakresie organizacji samopomocy koleżeńskiej?		
TAK	NIE	Brak odpowiedzi
265	87	2

21. Czy w szkole/placówce określono zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów zatrudnionych w szkole/placówce dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie zdiagnozowanych problemów postpandemicznych?	
TAK	NIE
294	61

22. Jeżeli TAK, proszę podać jakie?	
rozmowy (indywidualne, grupowe), spotkania, konsultacje, rozmowy wspierające, porady dla wychowawców, nauczycieli prowadzone przez pedagogów, psychologów, specjalistów (logopedę, socjoterapeutę, terapeutę)	122
pomoc w prowadzeniu zajęć z wychowawcą, organizowaniu spotkań i zebrań z rodzicami	50
prowadzenie szkoleń, warsztatów tematycznych, zajęć psycho-edukacyjnych, dla nauczycieli, wychowawców, dzielenie się wiedzą	44
przygotowanie i udostępnienie materiałów do lekcji wychowawczych, przekazywanie nauczycielom materiałów dotyczących zdiagnozowania problemów, poradnika dotyczącego zachowań ryzykownych uczniów, proponowanie odpowiedniej literatury, broszur, materiałów informacyjnych	35
opracowanie i przeprowadzenie diagnoz dotyczącej stanu psychicznego n-li, przedstawienie wyników, wniosków i rekomendacji podczas spotkania rady pedagogicznej	34
pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów	32
dyżury pedagoga, psychologa, specjalistów dla nauczycieli, wychowawców,	25
koordynowanie superwizji dla nauczycieli w ramach projektu <i>Szkoła Pozytywnego Myślenia</i>	3
opracowanie planów działań na nowy rok szkolny wspierających nauczycieli i wychowawców	3

28. Czy w szkole/placówce, w związku ze zdiagnozowanymi problemami postpandemicznymi, rozpoznano potrzeby szkoleniowe nauczycieli w zakresie:			
	TAK	NIE	Brak odpowiedzi
Dydaktyki	226	126	2
Wychowania	246	106	2
Profilaktyki	254	99	1

29. Jeżeli TAK, proszę je wskazać:	
w zakresie dydaktyki	
stosowanie aktywnych metod pracy, kreatywne lekcje, nowoczesne formy pracy animal flow, fitball, aktywowanie uczniów do pracy po powrocie do nauki stacjonarnej, mobilizacji uczniów do samodzielnej pracy, jak wspierać uczniów z brakiem motywacji i apatią	64

umiejętność obsługi nowych narzędzi do prowadzenia lekcji online, doskonalenie warsztatu pracy zdalnej w zakresie TiK, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi w dydaktyce, podniesienie umiejętności cyfrowych w dydaktyce, tworzenie testów i quizów interaktywnych, wykorzystanie e-podręczników, umiejętność pracy z tabletem graficznym	64
neurodydaktyka w procesie uczenia się - nauczania, efektywne uczenie się, trening koncentracji uwagi i umiejętności uczenia się	21
oceny na lekcjach stacjonarnych i online, ocenianie kształtujące, motywujące do pracy uczniów w formie zdalnej i stacjonarnej, przyjazne uczniowi, ocenianie uczniów z orzeczeniami i dostosowaniami	20
rozwijanie kompetencji kluczowych, kompetencji zawodowych oraz społecznych u uczniów	15
trudny uczeń, praca z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych po okresie nauki zdalnej, pomoc uczniom w zakresie wyrównania zaległości, metodyka zajęć wyrównawczych	15
realizacja podstawy programowej po nauczaniu zdalnym, praca z uczniem mającym problemy w opanowaniu podstawy programowej, wymagającym pomocy i wsparcia związana z uzupełnieniem wiadomości	14
strategie dydaktyczne wspierające indywidualizację nauczania w zróżnicowanej grupie klasowej	14
nauczyciele wychowania fizycznego	8
przygotowanie go egzaminów zewnętrznych	7
szkolenie pod nazwą Szkoła Ćwiczeń	5
praca z uczniem z Aspergerem, zabawy wspomagające i usprawniające pracę ręki oraz motorykę małą	3
awans zawodowy nauczycieli	3

w zakresie wychowania	
rozpoznawanie i wsparcie problemów emocjonalno-społecznych w zachowaniu uczniów, stres, depresja	38
ćwiczenie umiejętności wychowawczych, kierowanie klasą, pozytywna dyscyplina, integracja zespołu klasowego (20)	35
relacje interpersonalne, nauczyciel-uczeń, uczeń-uczeń	37
wsparcie wychowawcze i psychoprofilaktyczne środowiska szkolnego w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią, w zakresie pokonywania trudności dotyczących funkcjonowania psychospołecznego po pandemii, w nawiązywaniu relacji rówieśniczych,	28
agresywne zachowanie uczniów, umiejętność radzenia sobie w sytuacji agresji i autoagresji ucznia, radzenie sobie z własną i cudzą agresją, przemoc rówieśnicza	16
techniki mediacyjne, kształtowanie umiejętności komunikacyjnych i umiejętności społecznych	15
komunikacja z rodzicem, współpraca z rodzicami w sytuacjach kryzysowych, trudny rodzic z wizytą w szkole	15
rozwiązywanie konfliktów między uczniami - mikro-kręgi	8
diagnoza pedagogiczna sytuacji wychowawczych, potrzeb uczniów po powrocie do szkoły (metody, techniki, narzędzia), umiejętność doboru i stosowania metod w pracy nauczyciela	6
praca z uczniem sprawiającym trudności, współpraca z uczniami z ADHD, postępowanie z uczniem mającym problemy z adaptacją	6
dobrostan ucznia i nauczyciela	5
wychowanie do wartości – kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych	3

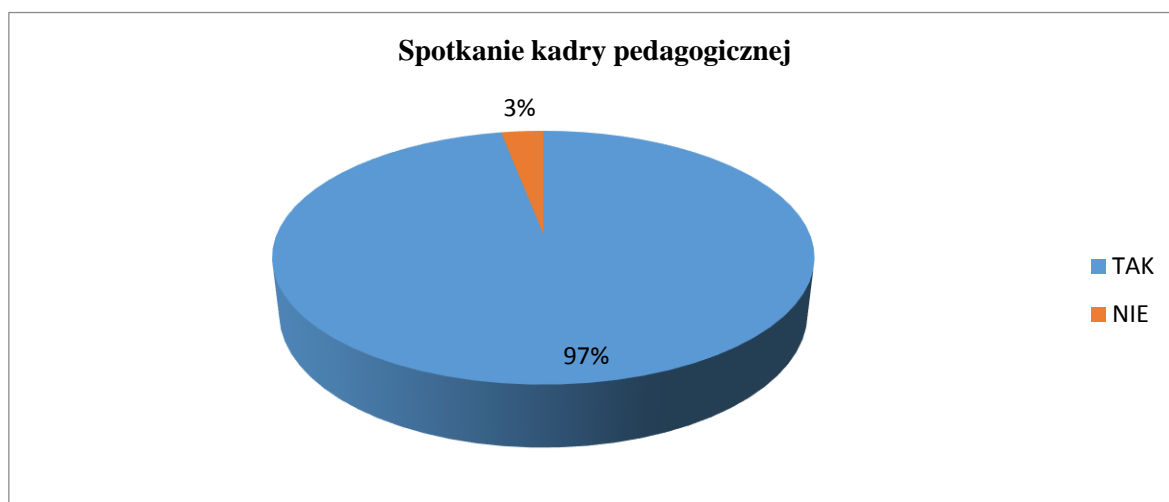
w zakresie profilaktyki	
profilaktyka uzależnień, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, od internetu, komórek, komputerów, fonoholizm u uczniów	63
stres i praca nauczyciela, jak radzić sobie ze stresem, relaksacja do wykorzystania w pracy nauczyciela, dobrostan psychiczny nauczyciela i uczniów	34
rozpoznawanie objawów depresji, zapobieganie ewentualnej depresji wśród uczniów, wspieranie dziecka z depresją	31
cyberprzemoc, agresja elektroniczna, hejt w sieci - jak sobie radzić	26

zdrowy styl życia (odżywianie, aktywność fizyczna)	21
ochrony zdrowia psychicznego i fizycznego	20
praca z uczniem, który ma problemy emocjonalne, pomoc dzieciom z traumą	12
higiena pracy zdalnej, higiena pracy z komputerem	11
z zakresu realizacji programów profilaktycznych	10
rozpoznawanie i wspieranie ofiar przemocy domowej, agresja w rodzinie i w szkole, Niebieska Karta	4
wypalenie zawodowe	4
z zakresu radzenia sobie ze złością i innymi trudnymi emocjami	4
przeciwdziałanie apatii, jak pomóc uczniom z objawami lęku, zachowaniami autodestrukcyjnymi	3

Analiza jakościowa

W zdecydowanej większości szkół, tj. w 348 placówkach, co stanowi 97% biorących udział w badaniu, zgodnie z wytycznymi MEiN, dyrektorzy zorganizowali spotkanie kadry pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań skierowanych do uczniów i rodziców po powrocie uczniów do szkół. Takich działań nie podjęto w 9 szkołach, tj. w 3% badanych placówek.

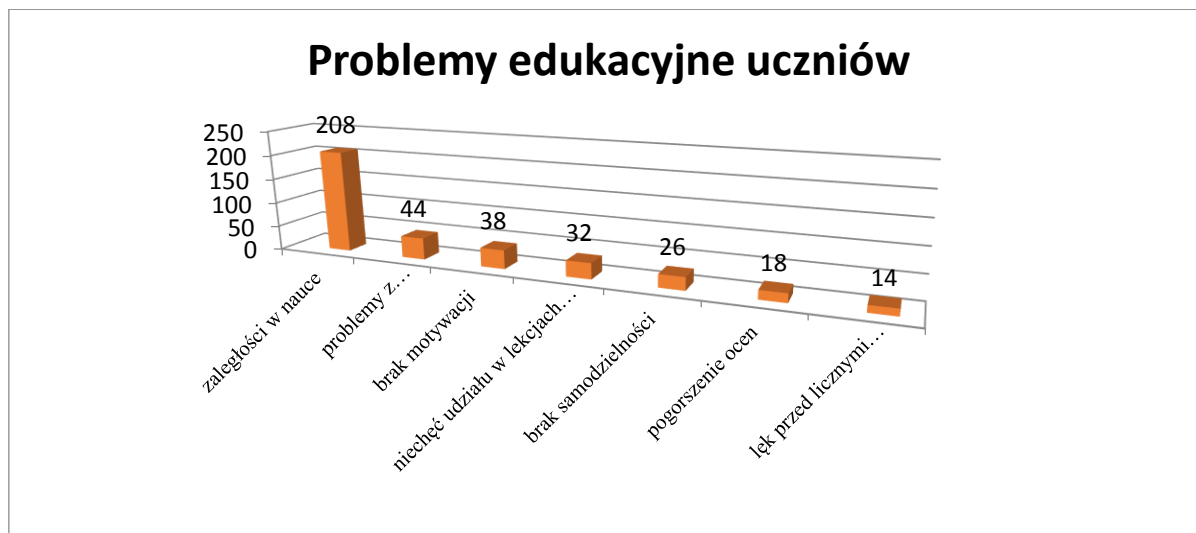
Wykres 1. Spotkanie kadry pedagogicznej.

Wyniki badania pokazują, że w 315 szkołach, tj. w 88% spośród szkół, które wzięły udział w badaniu, rozpoznano problemy dydaktyczne. Wśród rozpoznanych problemów edukacyjnych dyrektorzy szkół wskazywali w zdecydowanej większości na zaległości w nauce i brak opanowania wiadomości z podstawy programowej (208 odpowiedzi), problemy z podstawowymi umiejętnościami, takimi jak: czytanie, pisanie, liczenie, myślenie przyczynowo-skutkowe, regres umiejętności szkolnych (44 wskazania). 38 dyrektorów wskazało, że w szkołach rozpoznano niechęć uczniów do nauki, brak motywacji czy systematyczności, a w 32 szkołach, wycofanie, niechęć udziału w lekcjach stacjonarnych i brak koncentracji. W szkołach zauważono również brak samodzielności uczniów oraz brak umiejętności organizacji pracy (26 wskazań). Według dokonanej przez dyrektorów rozpoznania uczniowie bali się również pogorszenia ocen względem okresu nauki zdalnej (18 wskazań), odczuwali lęk przed licznymi sprawdzianami/kartkówkami, strach przed

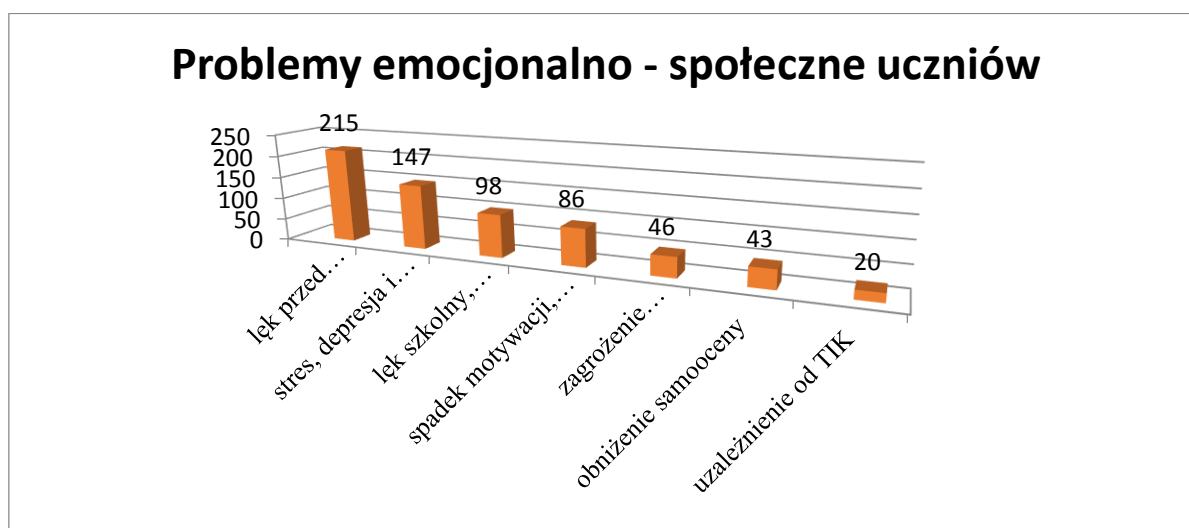
odpytywaniem „przy tablicy”, obawa przed ocenianiem zeszytów za okres zdalnej nauki, sprawdzaniem wiedzy za okres nauki zdalnej (14 wskazań). Takiego rozpoznania, do dnia zakończenia badania, nie dokonano w 42 szkołach, co stanowi 12%.

Wykres 2. Rozpoznane problemy uczniów w sferze edukacyjnej.

W 315 szkołach, tj. w 88% szkół biorących udział w badaniu, rozpoznano problemy uczniów w sferze emocjonalno-społecznej. W zdecydowanej większości szkół u uczniów zdiagnozowano lęk przed kontaktami z rówieśnikami, izolowanie się, wycofanie (215 odpowiedzi). W 147 szkołach u uczniów rozpoznano stres, depresje i zaburzenia lękowe, a w 98 szkołach - lęk szkolny i problemy z koncentracją. Dyrektorzy, wśród rozpoznanych problemów, wskazali również spadek motywacji, brak zaangażowania, zniechęcenie uczniów (86 odpowiedzi), zagrożenie demoralizacją, agresja, konflikty, nadpobudliwość (46 odpowiedzi), obniżenie samooceny, obawy przed oceną ze strony kolegów (43 wskazania) oraz uzależnienia od technologii informacyjno-komunikacyjnej, w tym od gier komputerowych i smartfonów (20 odpowiedzi). Takiego rozpoznania, na dzień zakończenia badania, nie dokonano w 41 szkołach, co stanowi 12%.

Wykres 3. Rozpoznane problemy uczniów w sferze emocjonalno-społecznej.

Wyniki badania wskazują, że w 264 szkołach rozpoznano problemy uczniów w sferze zdrowia fizycznego, co stanowi 75% szkół biorących udział w badaniu. Wśród rozpoznanych trudności zdecydowana większość dyrektorów wskazała nadwagę/otyłość (201 odpowiedzi). W 145 szkołach zdiagnozowano spadek sprawności i kondycji fizycznej oraz odczuwanie zmęczenia. W 73 szkołach dyrektorzy wskazali na problemy zdrowotne, w tym pogorszenie wzroku, wady postawy, bóle głowy, problemy ze snem. Zdiagnozowano również niską aktywność fizyczną i brak motywacji uczniów do ćwiczeń (43 odpowiedzi), problemy z jedzeniem (15 odpowiedzi), a także inne, w tym sięganie po używki, uzależnienia technologiczne np. gry, smartfony (3 odpowiedzi). Takiego rozpoznania, do dnia zakończenia badania, nie dokonano w 87 szkołach, co stanowi 25% biorących udział w badaniu.

Wykres 4. Rozpoznane problemy uczniów w sferze zdrowia fizycznego.

Zgodnie z wytycznymi MEiN w zdecydowanej większości szkół biorących udział w badaniu, tj. w 335 szkołach, co stanowi 94%, ustalono sposób diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów. Takiego działania nie podjęto w 22 szkołach, co stanowi 6% szkół biorących udział w badaniu.

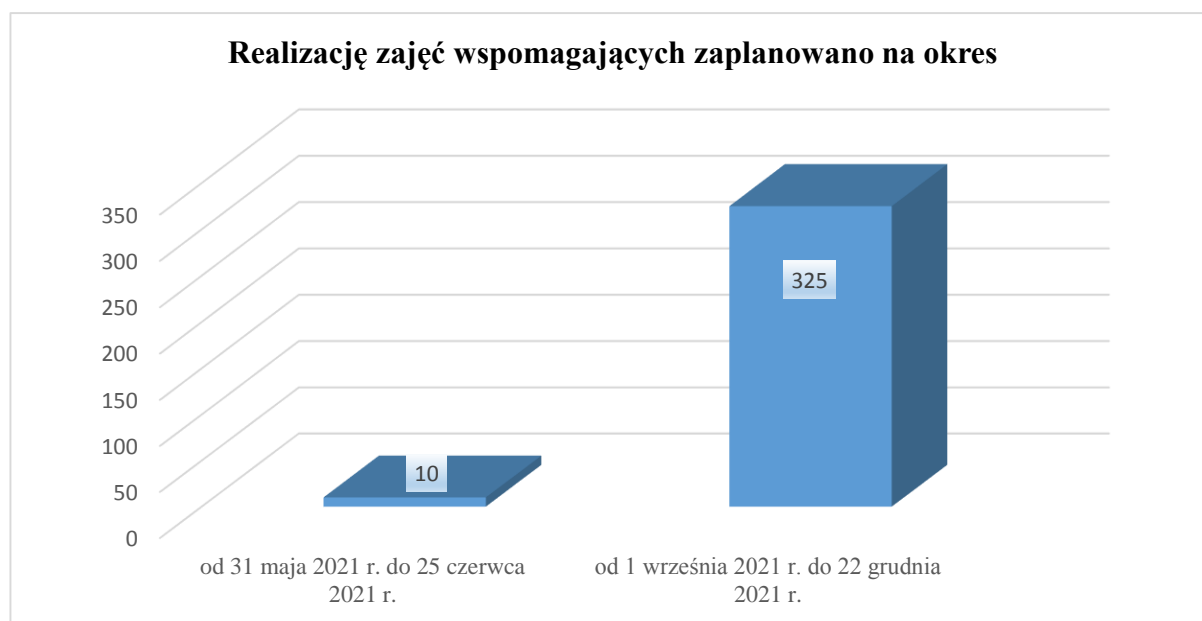
Dyrektorzy szkół wskazali ustalone w swoich szkołach sposoby diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów, w tym w formie odpowiedzi ustnych (217 odpowiedzi), sprawdzianów/kartków (172 odpowiedzi), pracy metodą projektów (152 wskazania) oraz testów/diagnoz (32 wskazania). 130 dyrektorów wskazało również inne formy diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej, w tym: obserwacje (31 odpowiedzi), rozmowy (31 odpowiedzi), karty pracy i metody aktywizujące (29 odpowiedzi), praca indywidualna lub grupowa (22 odpowiedzi), aktywność na lekcjach (14 wskazań) oraz w formie ankiet (3 odpowiedzi).

W związku z rozpoznanymi problemami w sferze edukacyjnej, w celu wsparcia dzieci i młodzieży po powrocie do szkoły, podjęto szereg działań, w tym w szczególności prowadzone były rozmowy oraz organizowane konsultacje z nauczycielami i specjalistami (209 odpowiedzi). W 140 szkołach wskazano dostosowanie form i metod pracy oraz realizację projektów, programów i innowacji pedagogicznych np. *Szkoła od nowa*, *Tydzień ulgi*, *Przyjazny powrót*, *Dojrzewający owoc*, *Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej*, *Strach ma wielkie oczy*. W 93 szkołach zaplanowano wsparcie w formie zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne, w 90 szkołach wskazano na powtórzenie materiału, w tym w nowym roku szkolnym. 42 dyrektorów planuje uruchomienie innych dodatkowych zajęć edukacyjnych, w tym przygotowujących uczniów do egzaminów zewnętrznych. W 37 szkołach jako formę wsparcia wskazano pomoc koleżeńską, w 16 organizację zajęć wspomagających.

Zdecydowana większość dyrektorów biorących udział w badaniu (316, tj. 89%), w oparciu o przeprowadzoną diagnozę osiągnięć edukacyjnych uczniów, w uzgodnieniu z radą pedagogiczną, ustaliła przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających, o których mowa w rozporządzeniu MEiN z 28 maja 2021 r. Takiego działania nie podjęło 40 dyrektorów, co stanowi 11% biorących udział w badaniu.

Wśród przedmiotów, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających dyrektorzy szkół w większości wskazali główne przedmioty egzaminacyjne, w tym matematykę (309 wskazań), język polski (290 wskazań), języki obce nowożytnego (266). 116 dyrektorów wskazało realizację przedmiotów przyrodniczych, 45 – historię oraz wiedzę o społeczeństwie. 7 dyrektorów planuje realizację ww. zajęć z informatyki i wychowania fizycznego, a 4 zadeklarowało zajęcia wspomagające z przedmiotów zawodowych.

Wykres 5. Realizacja zajęć wspomagających w szkołach.

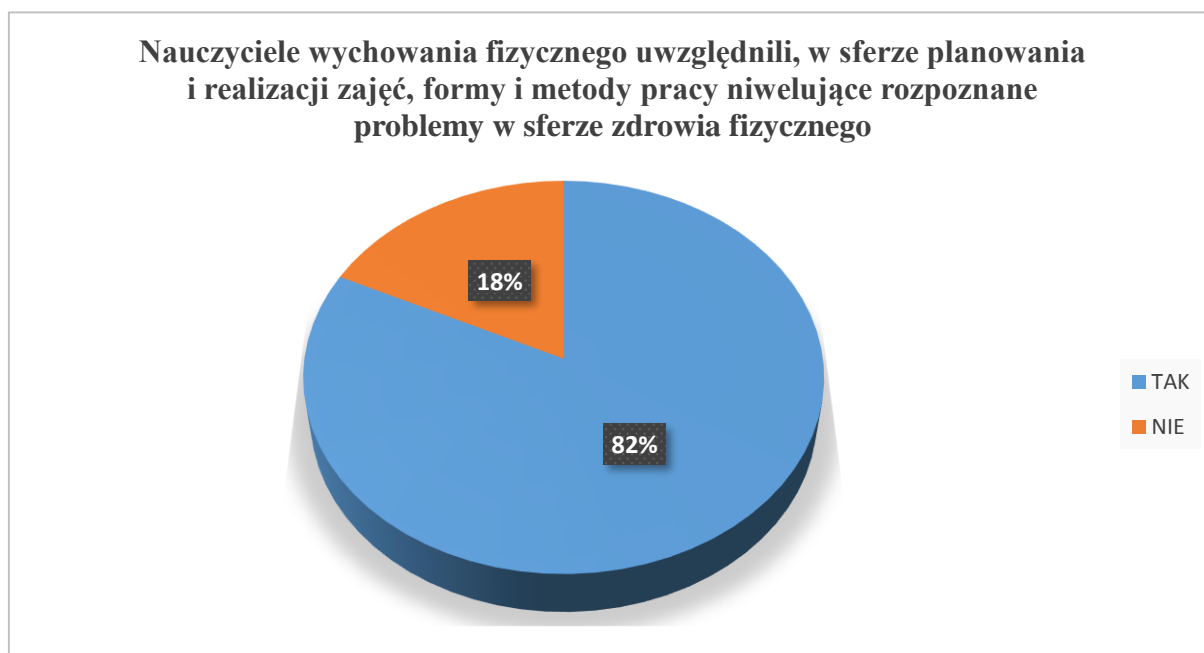

Wyniki badania wskazują, że zdecydowana większość szkół, tj. 325, co stanowi 92% szkół biorących udział w badaniu, zadeklarowała realizację powyższych zadań w okresie od 1 września 2021 r. do 22 grudnia 2021 r.

W związku z rozpoznanymi problemami w sferze emocjonalno-społecznej, w celu wsparcia dzieci i młodzieży po powrocie do szkoły, podjęto rozmowy oraz konsultacje z nauczycielami i specjalistami (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców (258 wskazań) oraz organizację i realizację różnorodnych zajęć integracyjnych (249 wskazań). W 116 szkołach podjęto realizację projektów, programów i innowacji pedagogicznych np. *Znowu Razem*, *Reanimacja relacji*, *Akcja Integracja*, *Akcja-relacja*, *Pomocna Dłoń Staszica*, *SMART*, *Uniwersytet Młodego Odkrywcy*, *Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej*, *Tydzień ulgi*, a w 81 placówkach zadeklarowano realizację działań podejmowanych we współpracy z instytucjami zewnętrznymi (PPP, policja, opieka społeczna). 42 dyrektorów podjęło działania wspomagające rodziców i kadre pedagogiczną poprzez organizację warsztatów, szkoleń oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych. W 33 szkołach dyrektorzy wskazali wsparcie w formie zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym prowadzenie zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne

W związku z rozpoznanymi problemami w sferze zdrowia fizycznego, w celu wsparcia dzieci i młodzieży po powrocie do szkoły, dyrektorzy wskazali przede wszystkim podjęcie działań mających na celu zwiększenie aktywności fizycznej uczniów, w tym w ramach zajęć integracyjnych (171 odpowiedzi) oraz konsultacje, rozmowy, pogadanki (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców (133 odpowiedzi). W 62 szkołach zorganizowano zajęcia dodatkowe, w tym SKS, a w 50 placówkach prowadzone są projekty, programy, innowacje pedagogiczne, w tym rządowy program „*Aktywny powrót do szkoły – WF z AWF*”. 42 szkoły zadeklarowały podjęcie działań we współpracy z instytucjami zewnętrznymi. W 20 szkołach dyrektorzy zorganizowali doskonalenie zawodowe nauczycieli, w szczególności nauczycieli wychowania fizycznego. 27 dyrektorów wskazało natomiast brak problemów bądź nierozpoznanie lub nie stwierdzenie problemów w tym zakresie.

Wykres 6. Dostosowanie metod i form na zajęciach wychowania fizycznego.

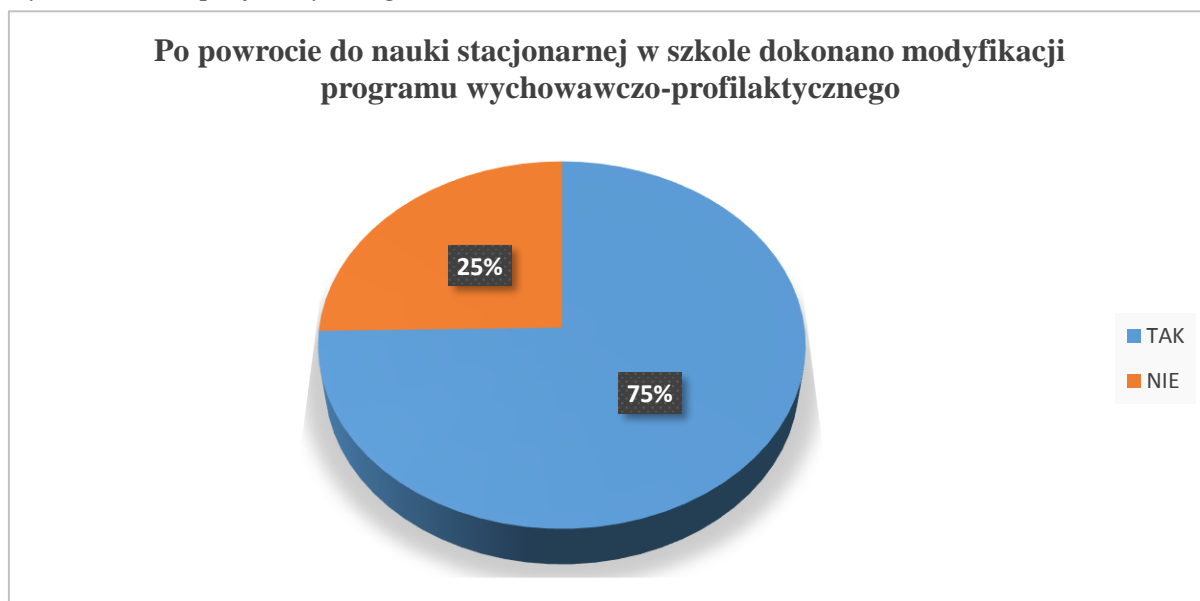
Wyniki badania pokazują również, że zdecydowana większość nauczycieli wychowania fizycznego, tj. w 291 szkołach, co stanowi 82%, uwzględniła, w sferze planowania i realizacji zajęć, formy i metody pracy niwelujące rozpoznane problemy w dotyczące zdrowia fizycznego.

Dyrektorzy biorący udział w badaniu wskazali przede wszystkim podjęcie przez nauczycieli wychowania fizycznego różnorodnych działań mających na celu zwiększenie aktywności fizycznej, w tym w ramach zajęć integracyjnych (175 wskazań) oraz prowadzenie zajęć dostosowanych do kondycji i możliwości uczniów poprzez zastosowanie odpowiednich form i metod pracy, uzależnionych od rozpoznanych problemów w sferze zdrowia fizycznego (161 odpowiedzi). W 52 szkołach przeprowadzono konsultacje, rozmowy, pogadanki (indywidualne i grupowe) dla uczniów i rodziców, w szczególności na temat zdrowego stylu życia, zdrowego odżywiania. 39 dyrektorów wskazało organizację i realizację zajęć dodatkowych, w tym SKS oraz gimnastyki korekcyjnej, a 24 – realizację projektów i programów edukacyjnych np. „Aktywny powrót do szkoły – WF z AWF”, doskonalenie zawodowe nauczycieli, w szczególności wychowania fizycznego.

Wytyczne MEiN rekomendowały zintegrowanie działań profilaktycznych wynikających z programu wychowawczo – profilaktycznego z działaniami przeciwdziałającymi COVID-19 i promującymi zdrowie. W badaniu prowadzonym przez Kuratorium Oświaty zapytano dyrektorów szkół o zakres modyfikacji szkolnych programów wychowawczo–profilaktycznych.

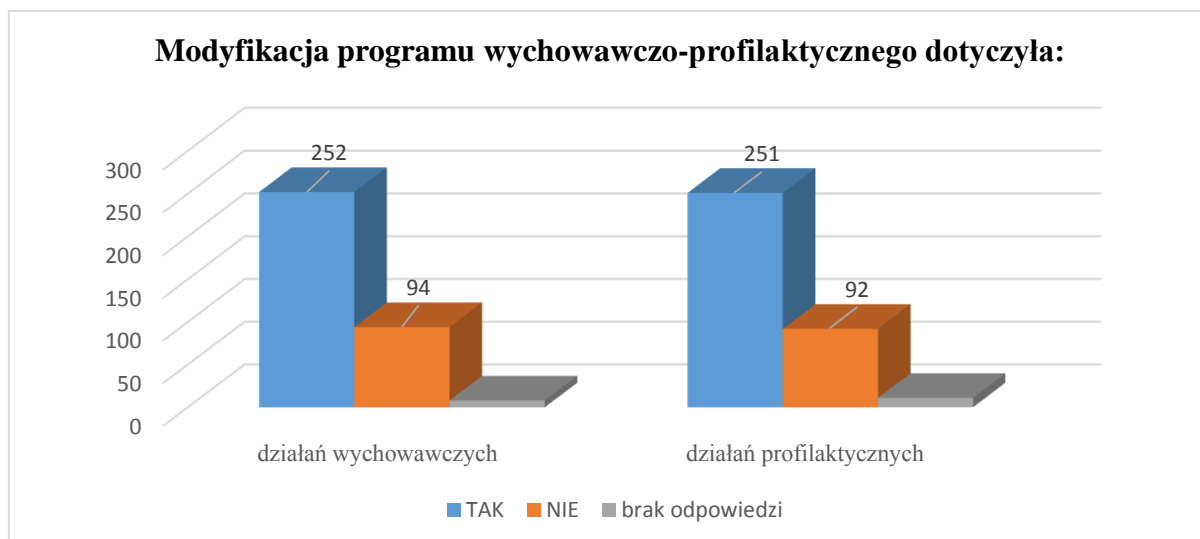

Wykres 7. Po powrocie do nauki stacjonarnej w szkole dokonano modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego.

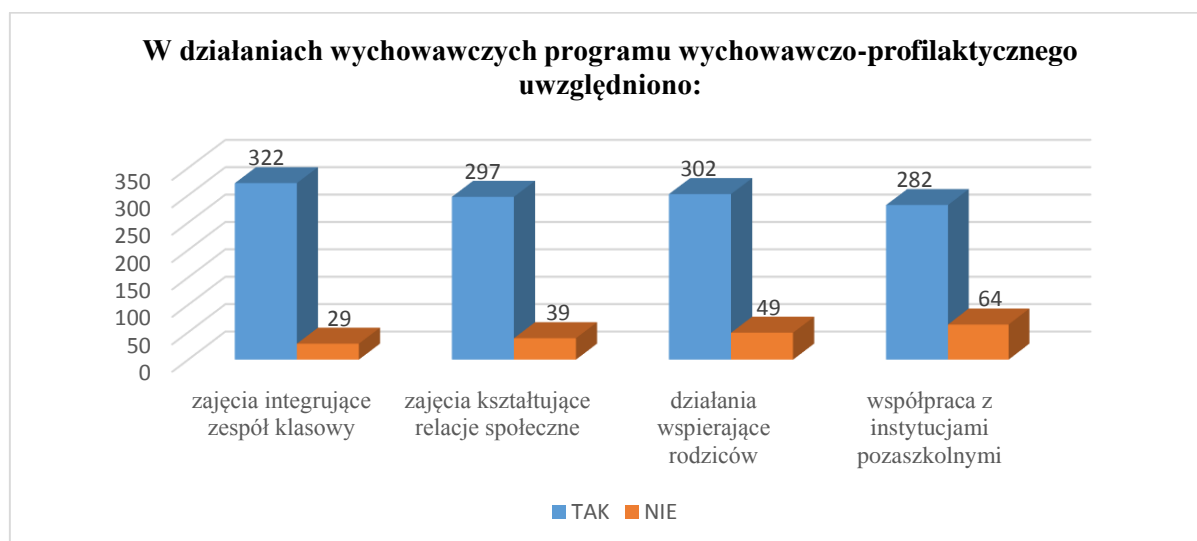
Wyniki ankiety wskazują, że 3/4 szkół dokonało modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego po powrocie do nauki stacjonarnej. Takich działań nie podjęto w 89 szkołach, tj. w 25% badanych placówek.

Wykres 8. Modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła działań wychowawczych i profilaktycznych.

W 73% modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła zarówno działań wychowawczych jak i profilaktycznych. Około 10 dyrektorów w ogóle nie odpowiedziało na pytanie.

Wykres 9. Obszary, które uwzględniono w działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego.

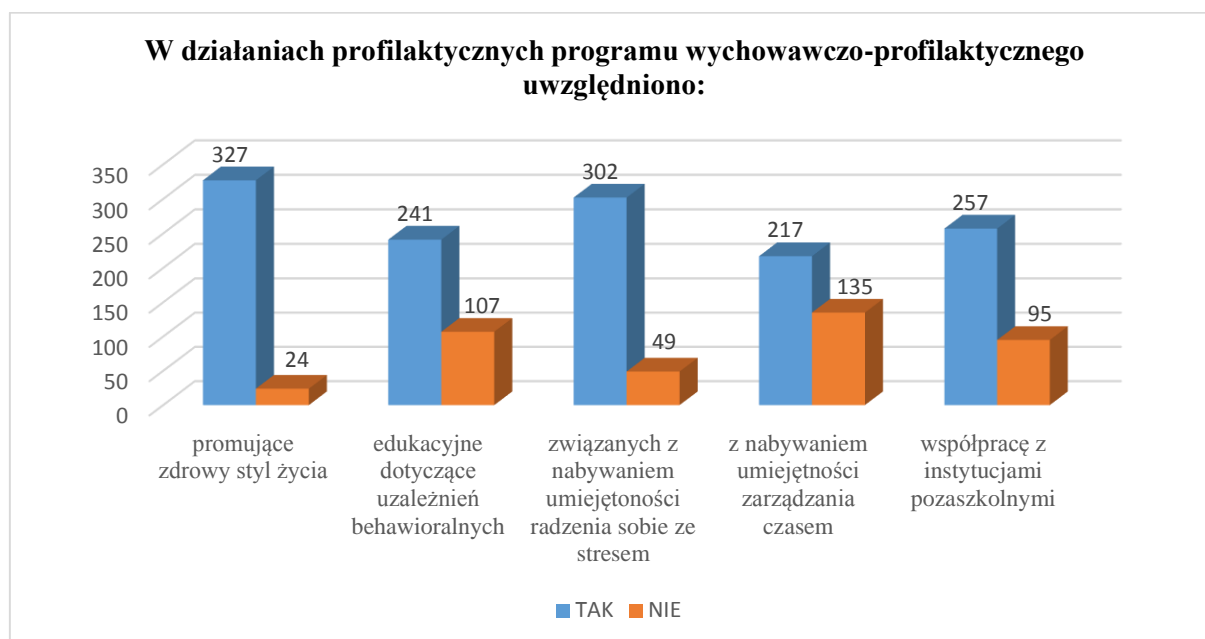

W działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:

- **zajęcia integrujące zespół klasowy**, w tym wyjścia klasowe, wycieczki integracyjne (209), współdziałanie w grupie, wspólne gry i zabawy (112), prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych, warsztatów, pogadarek z pedagogiem, psychologiem, psychoterapeutą (78), organizowanie i udział w uroczystościach, imprezach szkolnych, w tym konkursach, zawodach (72);
- **w zajęciach kształtujących relacje społeczne**, najczęściej wskazywano na spotkania, porady, konsultacje, zajęcia wspierające z pedagogiem i psychologiem szkolnym, ciekawymi ludźmi oraz specjalistami (88), spotkania, dyskusje, rozmowy podczas zajęć z wychowawcą (60);
- **działania wspierające rodziców**, w tym spotkania, porady, konsultacje, zajęcia wspierające z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz specjalistami (141), indywidualne rozmowy, spotkania, konsultacje z wychowawcami (134), psychoedukacja rodziców - szkolenia, warsztaty, wykłady, konferencje (120) oraz udostępnianie, przekazywanie materiałów, poradników, m.in. na stronie internetowej szkoły (57), dyżury pedagogów, psychologów, terapeutów (43);
- **w obszarze współpracy z instytucjami pozaszkolnymi**, dyrektorzy najczęściej wskazywali poradnie psychologiczno-pedagogiczne (199), instytucje z zakresu pomocy i opieki społecznej, m.in. OPS, PCPR, GKRPA (132), policję, staż pożarną, wojsko polskie (91), sądy, kuratorów sądowych, asystentów rodzinny (78) oraz organizacje pozarządowe, np. fundacje, stowarzyszenia (47).

Na pytanie o inne działania - dyrektorzy błędnie zinterpretowali pytanie i udzielali odpowiedzi wskazując instytucje pozaszkolne z którymi współpracują. Na 23 odpowiedzi tylko 4 dotyczyły innych działań.

Wykres 10. Obszary, które uwzględniono w działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego.

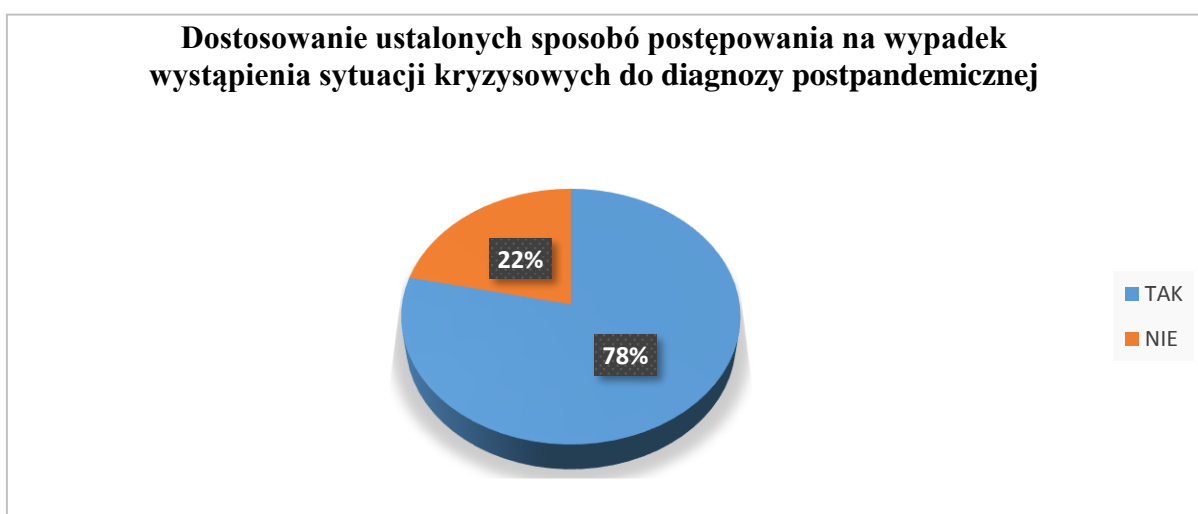
W działaniach profilaktycznych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono działania:

- **promujące zdrowy styl życia**, w tym zajęcia, pogadanki, warsztaty, akcje informacyjne, spektakle profilaktyczne (119), realizacja tematycznych programów profilaktycznych, m.in. *Trzymaj formę*, *Bieg po zdrowie*, *Owoce i warzywa w szkole* (104), w tym 20 dyrektorów wskazało udział w programie *Szkoła Promująca Zdrowie*. 91 dyrektorów wskazało na wzmocnienie aktywności fizycznej wśród uczniów poprzez organizowanie wyjść, wycieczek (pieszych, rowerowych, marszobiegów) oraz zajęć na świeżym powietrzu;
- **edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych**, w tym warsztaty, spotkania, zajęcia psychoedukacyjne z pedagogiem, psychologiem (103), rozmowy grupowe, indywidualne, pogadanki z wychowawcami i nauczycielami (100) oraz różnego rodzaju akcje, debaty, przedstawienia, konkursy organizowane w szkołach (33);
- **związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem**, w tym warsztaty, spotkania, zajęcia profilaktyczne, psychoedukacyjne, socjoterapeutyczne ze specjalistami, pielęgniarką szkolną (176) oraz zajęcia z wychowawcą, rozmowy wspierające, projekcja filmów profilaktycznych, ulotki i materiały informacyjne (119). Dyrektorzy wskazali również na prowadzenie rozmów i konsultacji indywidualnych z pedagogiem i psychologiem szkolnym (58);
- **związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem**, w tym warsztaty, pogadanki, dyskusje, psychozabawy, filmy edukacyjne na zajęciach z wychowawcą, na zajęciach doradztwa zawodowego (147) oraz spotkania, prelekcje, rozmowy indywidualne i grupowe, materiały informacyjne, porady i konsultacje prowadzone przez specjalistów (63).
- **współpracę z instytucjami pozaszkolnymi**, w tym przypadku dyrektorzy również wskazywali poradnie psychologiczno-pedagogiczne (162), ośrodki pomocy

społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie (122), policję, staż pożarną, wojsko polskie, nadleśnictwa (86). 68 dyrektorów wskazało współpracę z sądami i kuratorami sądowymi, asystentami rodzinnymi, natomiast około 53 wskazało współpracę z organizacjami pozarządowymi, m.in. fundacje, stowarzyszenia, Dodatkowo dyrektorzy wskazywali ośrodki zdrowia, poradnie specjalistyczne oraz Sanepid. Prawie 1/3 dyrektorów wskazała, że nie współpracuje z instytucjami pozaszkolnymi w podejmowanych działaniach profilaktycznych

Na pytanie o inne działania - dyrektorzy błędnie zinterpretowali pytanie i udzielali odpowiedzi wskazując instytucje pozaszkolne z którymi współpracują. Na 15 odpowiedzi tylko 3 dotyczyły innych działań profilaktycznych.

Wykres 11. W szkole/placówce dostosowano do diagnozy postpandemicznej ustalone sposoby postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

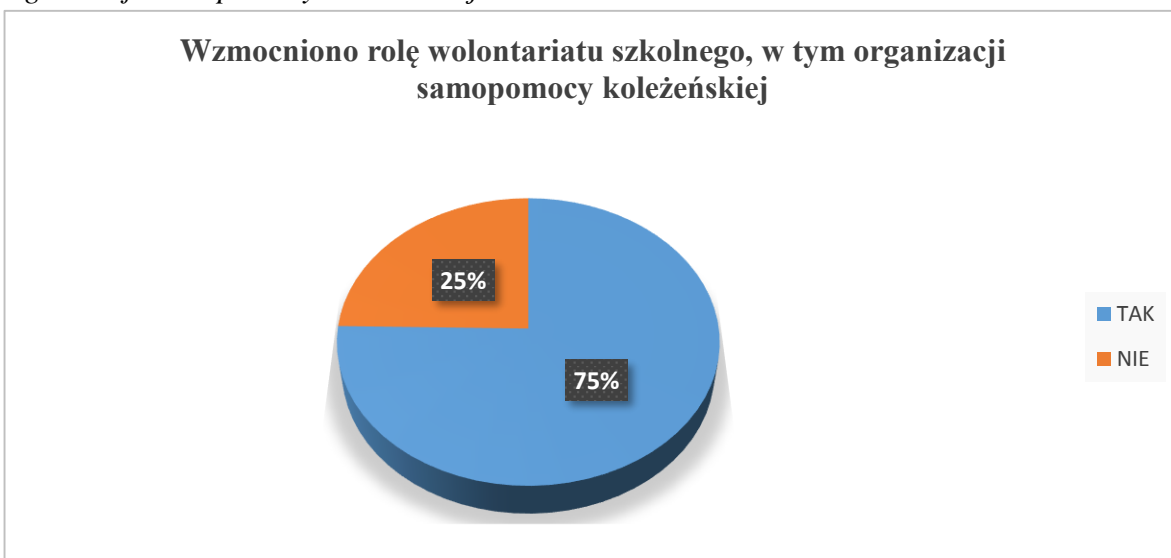
W 277 szkołach dokonano dostosowania ustalonych sposobów postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych do diagnozy postpandemicznej. Należy zaznaczyć, że w każdej szkole funkcjonują procedury, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i pracownikom na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej, szeroko rozumianej. Funkcjonowanie szkoły w sytuacji pandemicznej jest zjawiskiem nowym a skutki oddziaływania pandemii na środowisko szkolne trudne do przewidzenia. Dostosowanie procedur do diagnozy postpandemicznej w 78% szkół wskazuje, że w oparciu o przeprowadzoną diagnozę ustalono, że mogą wystąpić zdarzenia, z którymi do tej pory środowisko szkolne nie musiało się mierzyć.

Wykres 12. W szkole/placówce stworzono warunki do większej aktywności samorządu uczniowskiego.

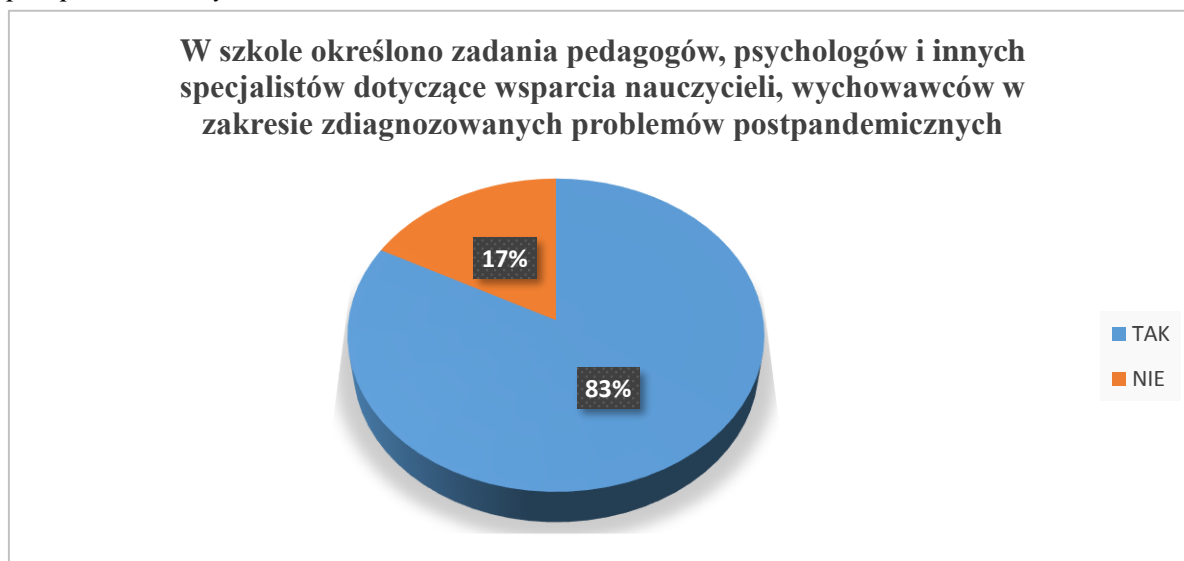
Jak wynika z badań 236 dyrektorów wskazało, że w szkole zostały stworzone warunki do aktywności samorządu uczniowskiego. Jako przykłady najczęściej wymieniane było organizowanie aktywnych przerw, inicjowanie różnych akcji szkolnych, charytatywnych i społecznych na terenie szkoły, pomocy koleżeńskiej oraz udział w organizacji uroczystości i imprez szkolnych. Jednak w 117 szkołach zwiększonej aktywności samorządu uczniowskiego nie odnotowano.

Wykres 13. W szkole/placówce wzmocniono rolę wolontariatu szkolnego, w tym w zakresie organizacji samopomocy koleżeńskiej.

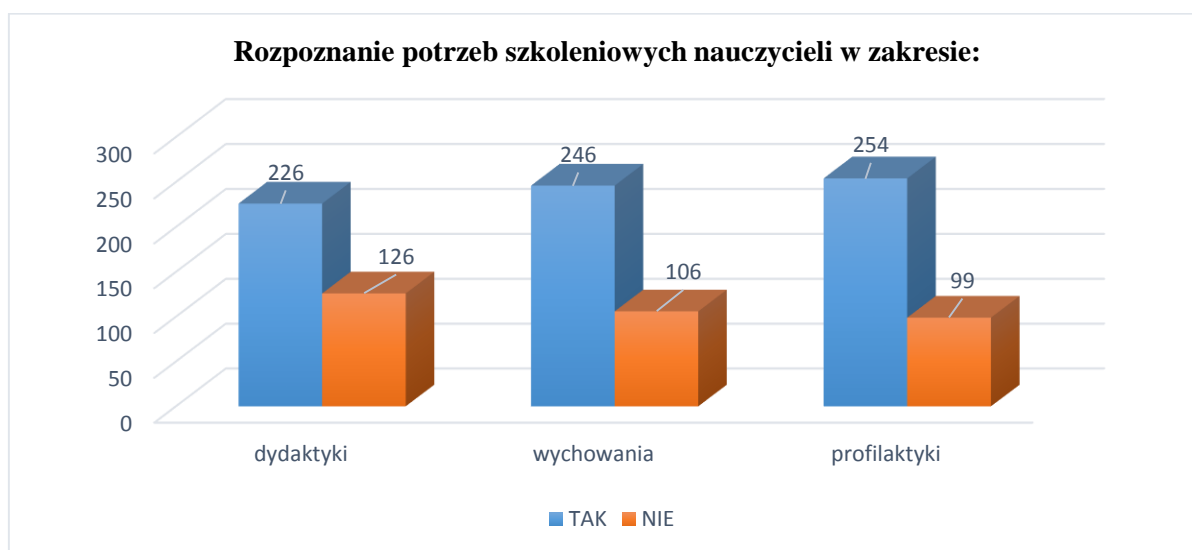
Wyniki badania pokazują, że 3/4 dyrektorów, tj. 265 wzmocniło rolę wolontariatu szkolnego, w tym samopomocy koleżeńskiej na terenie szkoły.

Wykres 14. W szkole określono zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie zdiagnozowanych problemów postpandemicznych.

Zdecydowana większość dyrektorów, tj. 294 wskazało, że w szkole zostały określone zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie zdiagnozowanych problemów postpandemicznych. Takiego dookreślenia nie dokonano w 61 szkołach, co stanowi 17%. Wśród przykładów zadań dyrektorzy wskazywali prowadzenie rozmów wspierających, indywidualnych i grupowych, spotkania, konsultacje, porady dla wychowawców i nauczycieli. Specjaliści pomagali w prowadzeniu zajęć z wychowawcą oraz zebrań z rodzicami służąc swoim wsparciem. Prowadzili szkolenia, warsztaty tematyczne, zajęcia psychoedukacyjne dla nauczycieli, dzielili się wiedzą. Znaczna część dyrektorów źle zinterpretowała pytanie, a odpowiedzi jakich udzielali dotyczyły wsparcia uczniów i rodziców zamiast nauczycieli i wychowawców.

Wykres 15. W szkole, w związku z diagnozowanymi problemami postpandemicznymi, rozpoznano potrzeby szkoleniowe nauczycieli.

W około 70% szkół rozpoznano potrzeby szkoleniowe nauczycieli w zakresie dydaktyki, wychowania i profilaktyki w związku z diagnozowanymi problemami postpandemicznymi.

Nauczyciele wyrazili chęć udziału w szkoleniach w zakresie dydaktyki dotyczących wykorzystania nowoczesnych form pracy i stosowania aktywnych metod nauczania do motywowania uczniów do nauki, w dalszym ciągu doskonalenie umiejętności obsługi nowych narzędzi do prowadzenia lekcji z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz stosowanie neurodydaktyki w procesie nauczania – uczenia się.

Natomiast w zakresie wychowania nauczyciele wskazują na zagadnienia związane z rozpoznawaniem i umiejętnością rozwiązywania problemów emocjonalno-społecznych uczniów, depresji, stresu oraz dalsze doskonalenie umiejętności wychowawczych, budowania relacji interpersonalnych.

W zakresie profilaktyki nauczyciele wskazują na chęć nabycia wiedzy i umiejętności związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym oraz na temat stresu i depresji. Nauczyciele nadal wskazują na potrzebę poszerzenia swoich kompetencji dotyczących przeciwdziałania cyberprzemocy i hejtu wśród uczniów.

3.2 Działania poradni psychologiczno–pedagogicznych

Wśród wytycznych skierowanych do kadry pedagogicznej szkół należy wymienić podjęcie stałej współpracy z poradniami psychologiczno–pedagogicznymi. Z kolei w wymaganiach w zakresie działalności poradni psychologiczno–pedagogicznych sformułowano następujące zadania:

- zintensyfikowanie współpracy poradni ze szkołami i placówkami w zakresie diagnozowania uczniów;
- podejmowanie działań wspierających uczniów w realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej z nauczycielami i specjalistami ze szkół, placówek, rodzicami i opiekunami prawnymi;
- opracowanie harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych na podstawie diagnozy potrzeb szkół i placówek dotyczącej kondycji psychicznej uczniów i ich rodziców;
- przeprowadzenie diagnozy we współpracy z wychowawcami, pedagogami, psychologami szkół i placówek;
- realizacja programu zajęć reintegracyjnych w szkołach i placówkach;
- przeprowadzenie warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną;
- wzmocnienie współpracy z kadrami szkół i placówek w zakresie podniesienia jakości wsparcia psychologiczno-pedagogicznego po powrocie do szkół, głównie w zakresie problemów zdrowia psychicznego dzieci/uczniów.

Realizację powyższych wytycznych zbadano zarówno z pozycji dyrektora szkoły jak i dyrektora poradni psychologiczno–pedagogicznej. Dokonano analizy ilościowej i jakościowej.

Analiza ilościowa

Problematyka dotycząca podjęcia stałej współpracy szkół i placówek z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w ankiecie skierowanej do dyrektorów szkół została ujęta w pytaniach od 23 do 27.

Liczba odpowiedzi na pytania ankietowe

23. Czy działania diagnostyczne w szkole/placówce prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?	
TAK	NIE
143	213

24. Czy działania wspierające uczniów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, wynikające z diagnozy postpandemicznej, prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną?	
TAK	NIE
147	207

25. Czy pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych na podstawie diagnozy potrzeb Państwa szkoły/placówki dotyczącej kondycji psychicznej uczniów?	
TAK	NIE
61	295

26. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/zrealizowali program zajęć reintegracyjnych ?		
TAK	NIE	Brak odpowiedzi
56	298	1

27. Czy w Państwa szkole/placówce pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zaplanowali/przeprowadzili warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną?	
TAK	NIE
60	295

Analiza jakościowa

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych organ prowadzący określa teren działania poradni, a poradnia udziela pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom z przedszkoli, szkół lub placówek mających siedzibę na terenie działania poradni. Nadmienić należy, że jednostką samorządu terytorialnego jako organ prowadzący publiczną poradnię psychologiczno-

pedagogiczną jest powiat. W związku z tym w opracowaniu wyników badania ze względu na teren działania poradni odnoszono się do powiatu.

Dyrektorzy szkół uczestniczący w badaniu w 143 przypadkach stwierdzili, że działania diagnostyczne prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną, co stanowi 40,3% wszystkich odpowiedzi.

Wykres 16. Działania diagnostyczne w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną.

Liczba szkół, w których diagnozę potrzeb realizowano we współpracy z pracownikami poradni psychologiczno–pedagogicznej jest zróżnicowana w zależności od lokalizacji szkoły i obszaru działania poradni psychologiczno–pedagogicznej. Zależność tę ukazują poniższe tabele.

Tabela 1. Działania diagnostyczne w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Wyniki ze względu na teren działania poradni.

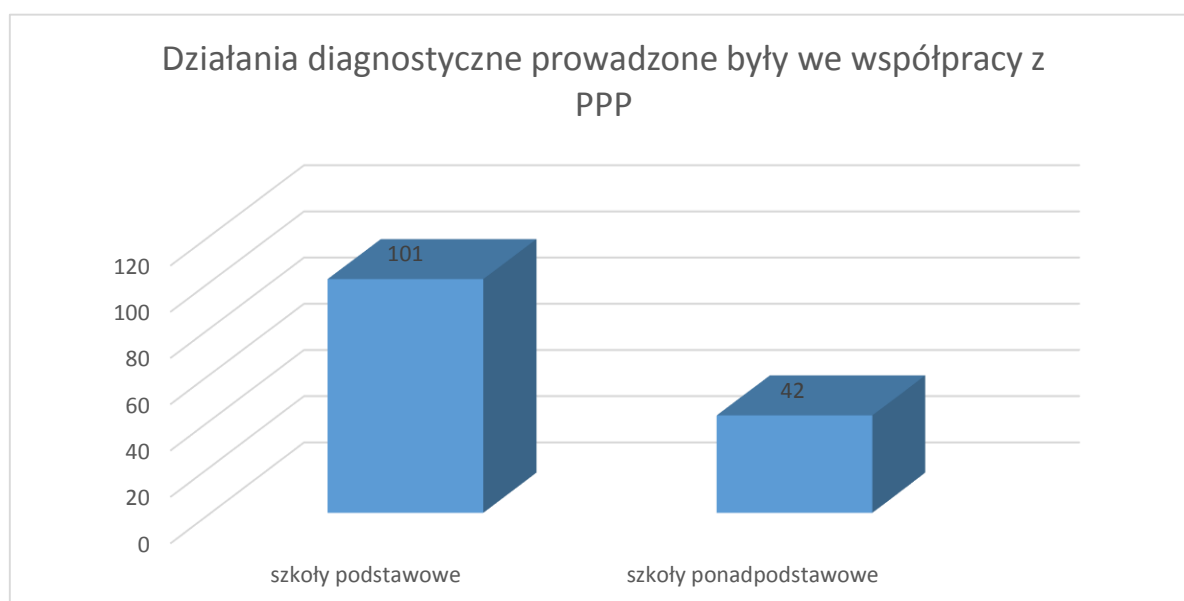
Lp.	Powiat	Liczba szkół
1.	strzelecko-drezdenecki	15
2.	gorzowski	12
3.	miasto Gorzów Wielkopolski	13
4.	międzyrzecki	4
5.	słubicki	2
6.	świebodziński	8
7.	sulęciński	7
8.	krośnieński	20
9.	zielonogórski	7
10.	miasto Zielona Góra	6
11.	nowosolski	14
12.	wschowski	8
13.	żagański	10
14.	żarski	15

Tabela 2. Działania diagnostyczne w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Wyniki ze względu na lokalizację szkoły.

Wieś	Małe i średnie miasto	Wielkie miasto
54	70	19

Analiza wyników ze względu na lokalizację szkoły wskazuje, że pomimo większej dostępności wsparcia ze strony poradni psychologiczno–pedagogicznej w wielkim mieście liczba szkół, w których przeprowadzono diagnozę potrzeb we współpracy ze specjalistami poradni jest stosunkowo niewielka. Zdecydowana większość dotyczy szkół mających siedzibę w małym lub średnim mieście. Można postawić tezę, że wynik ten determinują lokalne warunki administracyjne województwa lubuskiego. Niemniej jednak zagęszczenie szkół w dużych miastach (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra) wskazywałoby na większy udział szkół z ośrodków wielkomiejskich w ogólnej liczbie szkół, w których działania diagnostyczne prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Udział pracowników PPP w diagnozie potrzeb środowiska szkolnego w poszczególnych typach szkół przedstawia wykres 17.

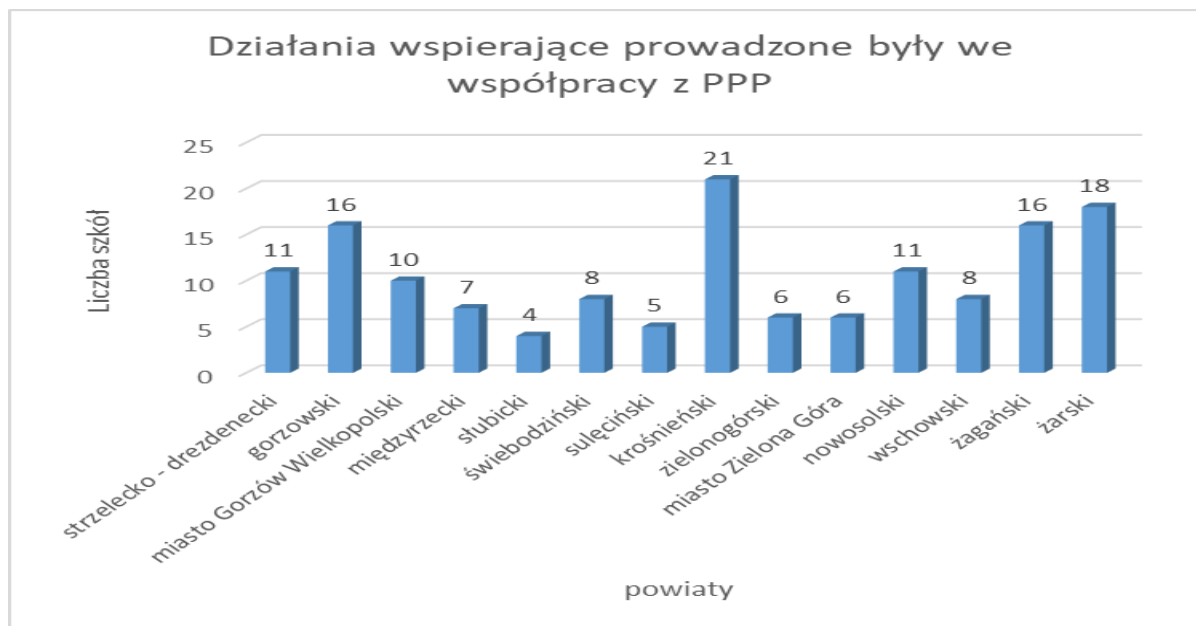
Wykres 17. Działania diagnostyczne w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Wyniki ze względu na typ szkoły.

Zdecydowaną większość szkół, w których pracownicy PPP współuczestniczyli w diagnozie potrzeb środowiska szkolnego stanowią szkoły podstawowe. Taki wynik jest uwarunkowany znacznie większą liczbą szkół podstawowych funkcjonujących na terenie województwa lubuskiego.

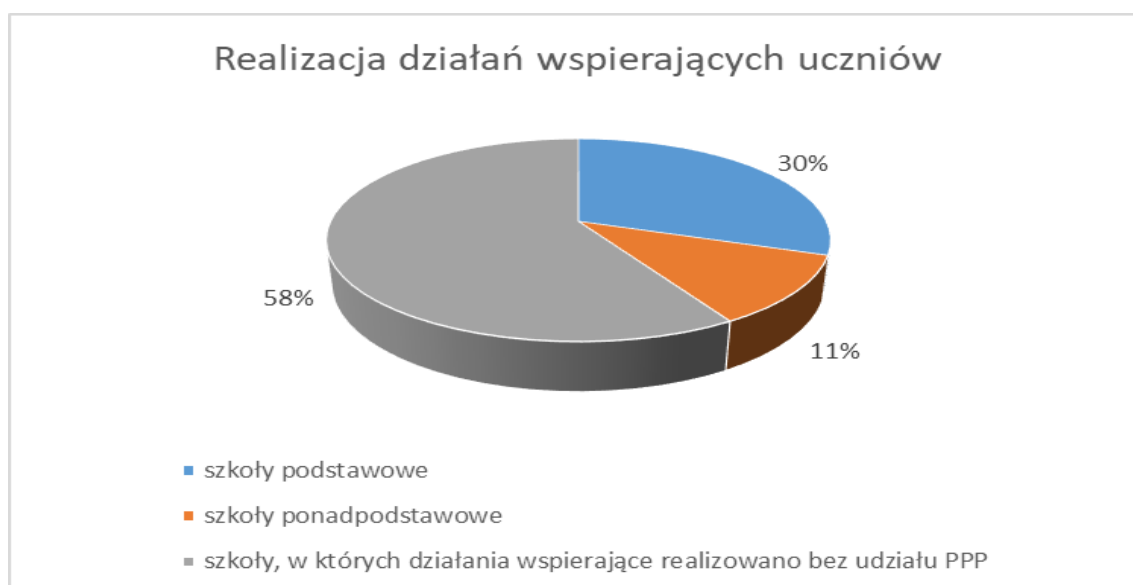
Dyrektorzy szkół udzielili odpowiedzi na pytanie dotyczące realizacji zajęć wspierających uczniów we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Ze względu na teren działania poradni psychologiczno–pedagogicznej udział pracowników w PPP w realizacji zajęć wspierających przedstawia wykres 18.

Wykres 18. Działania wspierające w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną. Wyniki ze względu na obszar działania poradni psychologiczno–pedagogicznej.

Na pytanie dotyczące realizacji działań wspierających we współpracy ze specjalistami PPP w zdecydowanej większości odpowiedzi twierdzące dotyczą szkół podstawowych. Niepokojący jest fakt, że w przypadku aż 58% szkół uczestniczących w badaniu działania te były realizowane bez udziału pracowników poradni psychologiczno–pedagogicznej. Najmniejszy udział specjalistów w działaniach wspierających środowisko szkolne po powrocie do nauki stacjonarnej odnotowano w powiecie ślubickim, sulęcińskim, zielonogórskim, mieście Zielona Góra oraz w powiecie wschowskim. Największy wskaźnik udziału pracowników PPP w działaniach wspierających odnotowano w powiecie krośnieńskim, żarskim, gorzowskim i żagańskim.

Wykres 19. Działania wspierające w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno – pedagogiczną. Wyniki ze względu na typ szkoły.

Ze względu na lokalizację szkoły udział pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych w realizacji działań wspierających uczniów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Działania wspierające w szkołach prowadzone były we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Wyniki ze względu na lokalizację szkoły.

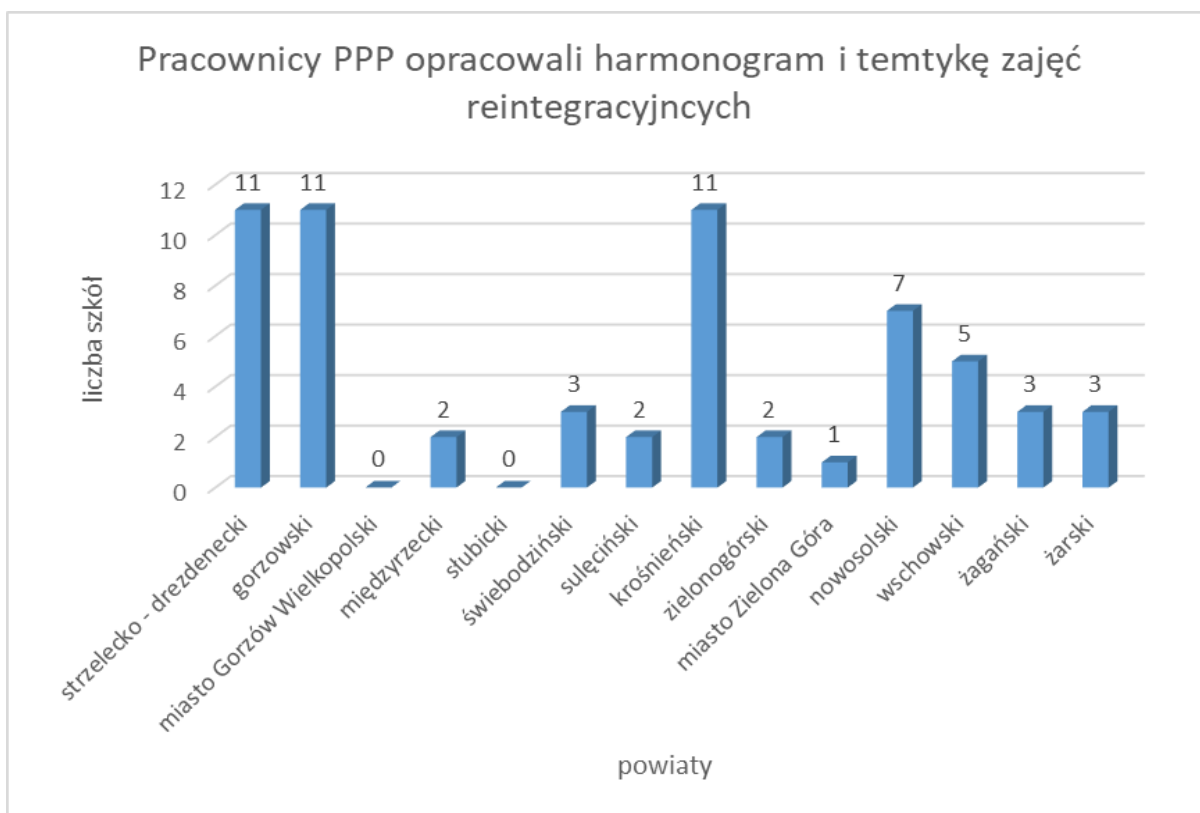
Wieś	Małe i średnie miasto	Wielkie miasto
55	76	16

Dostępność do specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jak wynika z przedstawionej tabeli, nie ma większego wpływu na jej realizację. Udział pracowników PPP w działaniach wspierających na terenie szkół wiejskich jest mniejsza tylko w nieznacznym stopniu w stosunku do szkół zlokalizowanych w małych i średnich miastach. Ponownie, najmniejszy udział mają tutaj szkoły wielkomiejskie.

Dyrektorzy szkół biorący udział w badaniu udzielili odpowiedzi na pytanie dotyczące udziału pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych w opracowaniu harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych realizowanych w szkołach. W przypadku 295 szkół uczestniczących w badaniu, co stanowi 83,3% respondentów odpowiedź była negatywna.

Liczbę szkół, w których pracownicy PPP opracowali tematykę i harmonogram zajęć reintegracyjnych w poszczególnych powiatach ilustruje wykres 20.

Wykres 20. Pracownicy PPP opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych. Podział ze względu na powiaty.

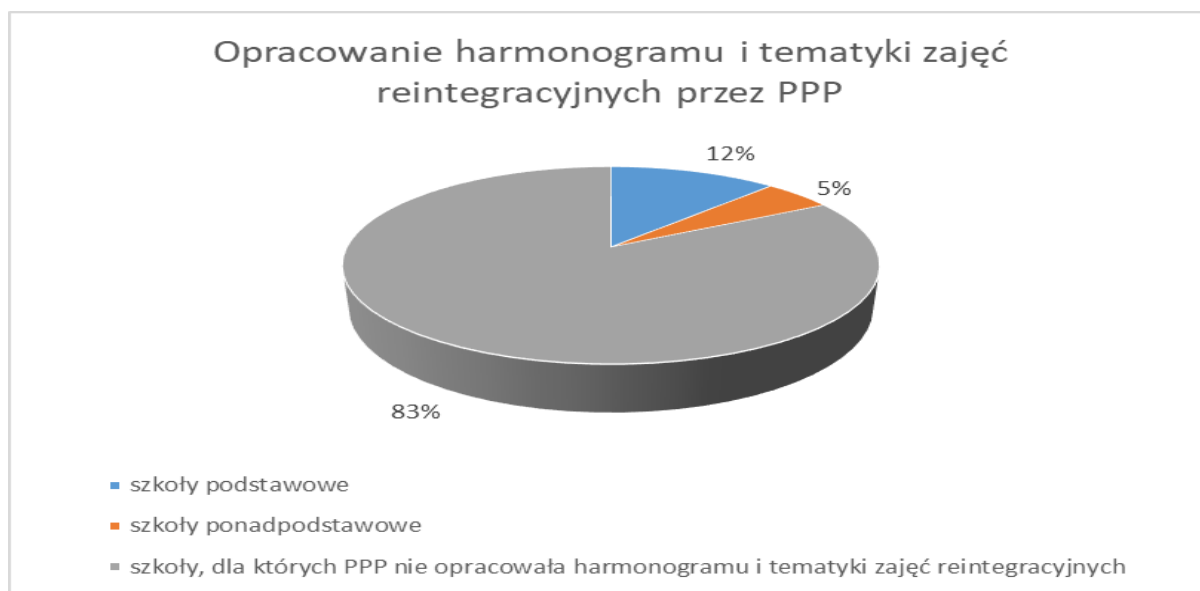

Średnia liczba szkół w powiatach, dla których pracownicy PPP opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych wynosi 4,1.

Na terenie powiatu strzelecko–drezdeneckiego, międzyrzeckiego, gorzowskiego oraz krośnieńskiego i żagańskiego działają po dwie publiczne poradnie psychologiczno–pedagogiczne. Można postawić tezę, że liczba szkół, dla których PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych będzie większa. I tak też wynika z analizy zebranych danych. Wyjątkiem jest powiat żagański, w którym mimo funkcjonowania 2 placówek liczba szkół, dla których PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych jest mniejsza niż średnia arytmetyczna w powiatach. Niepokojący jest fakt, że w powiecie słubickim, powiecie miasto Gorzów Wielkopolski żaden z dyrektorów szkół uczestniczących w badaniu nie wskazał udziału pracowników PPP w opracowaniu harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych.

Ze względu na typ szkoły opracowanie harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych we współpracy ze specjalistami zatrudnionymi w PPP dominują szkoły podstawowe. Rozkład wyników w ujęciu procentowym przedstawia poniższy wykres.

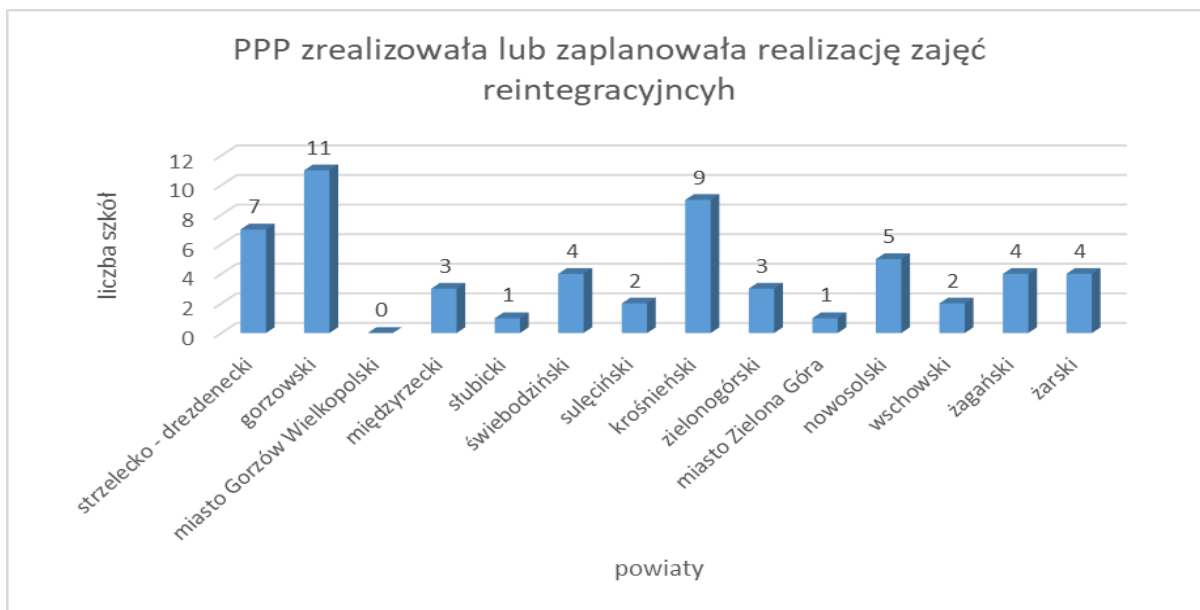
Wykres 21. Pracownicy PPP opracowali harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych. Podział ze względu na typ szkoły.

Ze względu na lokalizację szkoły w przypadku odpowiedzi twierdzącej 27 to szkoły mieszczące się na wsi, 33 w małych i średnich miastach, 1 w wielkim mieście. 83% respondentów stwierdziło, że poradnia psychologiczno–pedagogiczna nie opracowała harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych dla uczniów ich szkoły.

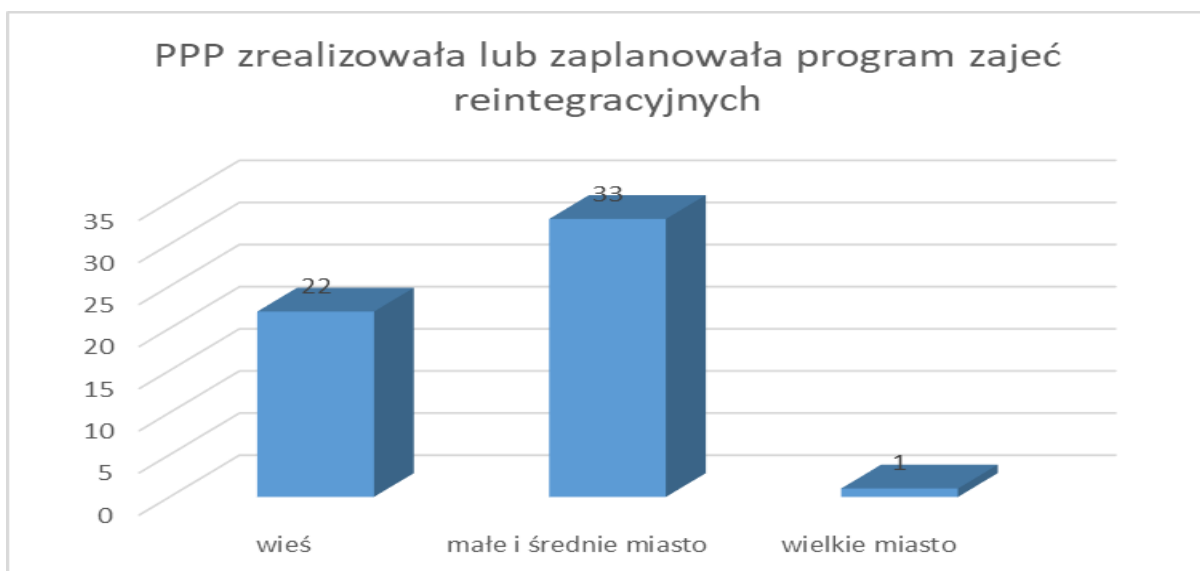
W badaniu zapytano dyrektorów szkół, czy pracownicy PPP zrealizowali bądź zaplanowali realizację programu zajęć reintegracyjnych. Odpowiedzi ujęto, jak w poprzednich pytaniach, z uwzględnieniem obszaru działania poradni, typu szkoły oraz jej lokalizacji. Rozkład wyników ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 22. Pracownicy PPP zrealizowali lub zaplanowali program zajęć reintegracyjnych do realizacji w szkołach. Podział ze względu na powiaty

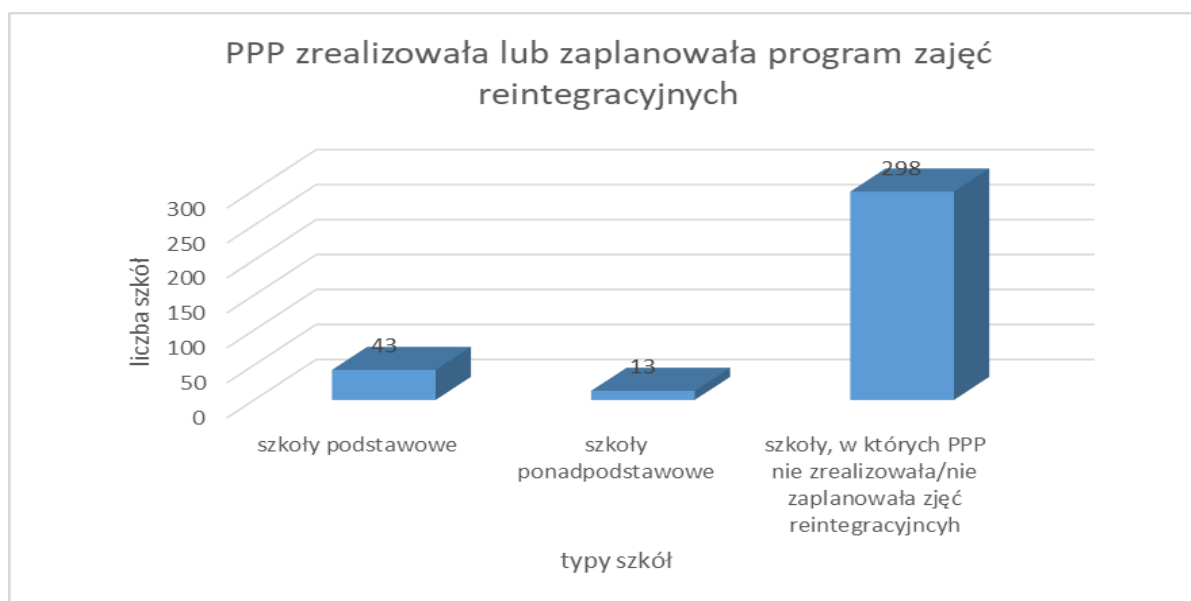
Analiza zebranych danych wskazuje, że najwięcej (11) szkół, w których zrealizowano lub zaplanowano realizację zajęć reintegracyjnych znajduje się w powiecie gorzowskim. Najmniej w powiecie ślubickim, sulęcińskim, miasto Zielona Góra, wschowskim i zielonogórskim. Żadna ze szkół mieszczących się na terenie miasta Gorzów Wielkopolski uczestnicząca w badaniu nie wykazała udziału PPP w realizacji bądź planowaniu zajęć reintegracyjnych.

Wykres 23. Pracownicy PPP zrealizowali lub zaplanowali program zajęć reintegracyjnych do realizacji w szkołach. Podział ze względu na lokalizację szkoły.

Wśród szkół, w których zajęcia reintegracyjne zostały zrealizowane lub zaplanowane przy udziale specjalistów poradni psychologiczno-pedagogicznej przeważają szkoły znajdujące się w miastach, w niewiele mniejszej liczbie szkoły zlokalizowane na wsi. W wielkim mieście działanie to zrealizowane zostało tylko w jednej szkole w Zielonej Górze.

Wykres 24. Pracownicy PPP zrealizowali lub zaplanowali program zajęć reintegracyjnych do realizacji w szkołach. Podział ze względu na typy szkół.

Analizując dane dotyczące zaplanowania lub zrealizowania zajęć reintegracyjnych w szkołach we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną należy zwrócić uwagę na stosunkowo dużą liczbę szkół z odpowiedzią negatywną, znaczną przewagą szkół podstawowych i niewielką liczbę szkół ponadpodstawowych

W rekomendacjach MEiN dla kadry pedagogicznej szkół i placówek wskazano na konieczność uwzględnienia działań skierowanych do rodziców uczniów, w tym przeprowadzenie przez pracowników poradni psychologiczno–pedagogicznych warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wsparcie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Odpowiedzi dyrektorów szkół dotyczące realizacji tego zadania przez poradnie psychologiczno–pedagogiczne kształtują się następująco:

Tabela 4. Pracownicy poradni psychologiczno–pedagogicznej przeprowadzili lub zaplanowali warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Podział ze względu na powiaty.

Lp.	Powiat	Liczba szkół
1.	strzelecko - drezdenecki	9
2.	gorzowski	12
3.	miasto Gorzów Wielkopolski	0
4.	międzyrzecki	2
5.	słubicki	1
6.	świebodziński	3
7.	sulęciński	3
8.	krośnieński	9
9.	zielonogórski	4
10.	miasto Zielona Góra	2
11.	nowosolski	5
12.	wschowski	3
13.	żagański	3
14.	żarski	4

Powiaty z największą liczbą szkół w których zrealizowano lub zaplanowano warsztaty dla rodziców to: gorzowski, strzelecko–drezdenecki, krośnieński. Najmniejsza liczba szkół, w których zrealizowano to zadanie znajduje się w powiecie słubickim, mieście Zielona Góra. W żadnej ze szkół z terenu Gorzowa Wielkopolskiego uczestniczącej w badaniu nie zrealizowano i nie zaplanowano warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną

Uwzględniając typ szkoły, w których pracownicy PPP zrealizowali lub zaplanowali warsztaty dla rodziców 12% stanowią szkoły podstawowe, 5% szkoły ponadpodstawowe. W 82 % szkół uczestniczących w badaniu respondenci stwierdzili, że specjaliści zatrudnieni w poradni psychologiczno–pedagogicznej nie zaplanowali/nie zrealizowali warsztatów dla rodziców, wynikających z rekomendacji Ministerstwa Edukacji i Nauki.

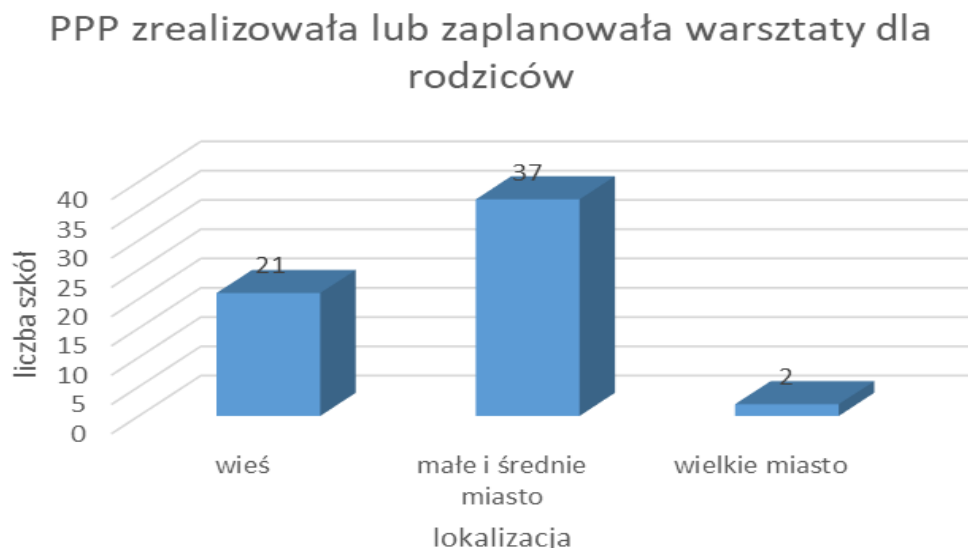
Wykres 25. Pracownicy poradni psychologiczno–pedagogicznej przeprowadzili lub zaplanowali warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Podział ze względu na typ szkoły.

Biorąc pod uwagę miejsce funkcjonowania szkoły, jak wynika z analizy zebranych danych, największy udział mają szkoły zlokalizowane w małych i średnich miastach. Mimo większej dostępności do specjalistów PPP w wielkich miastach (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra) tylko w 2 zielonogórskich szkołach pracownicy poradni psychologiczno – pedagogicznej zrealizowali bądź zaplanowali wsparcie rodziców uczniów przeżywających trudności w związku z sytuacją pandemiczną. Niepokojący jest brak takich działań w szkołach Gorzowa Wielkopolskiego.

Wykres 26. Pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej przeprowadzili lub zaplanowali warsztaty dla rodziców ukierunkowane na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Podział ze względu na lokalizację szkoły.

O realizację zadań dotyczących wsparcia uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej wynikających z wytycznych i rekomendacji Ministerstwa Edukacji i Nauki zapytano dyrektorów publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Analiza ilościowa

Liczba odpowiedzi na pytania ankietowe

1. Czy po powrocie uczniów do nauki stacjonarnej PPP rozpoznała potrzeby szkół w zakresie?		
	TAK	NIE
diagnozowania uczniów w obszarze edukacyjnym	19	1
diagnozowania uczniów w obszarze emocjonalno - społecznym	20	0
wsparcia rodziców	18	2
wsparcia nauczycieli	19	1

2. Czy rozpoznanie potrzeb odbyło się z inicjatywy		
	TAK	NIE
dyrektora szkoły	10	8
dyrektora PPP	20	0

3. Czy PPP podjęła współpracę ze szkołami w zakresie rozpoznanych potrzeb?	
TAK	NIE
20	0

4. Czy działania diagnostyczne prowadzone były we współpracy z		
	TAK	NIE
nauczycielami	14	6

specjalistami zatrudnionymi w szkole	20	0
--------------------------------------	----	---

5. Z jakim procentem szkół i placówek z terenu działania PPP nawiązano współpracę w zakresie diagnozowania sytuacji środowiska szkolnego?
Średnia: 73,2%

Rozkład wyników

% szkół z którymi PPP nawiązała współpracę w zakresie diagnozowania sytuacji środowiska szkolnego	100	99	80	62	20	14	10
Liczba poradni psychologiczno-pedagogicznych	10	1	1	1	2	1	2

6. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych w szkołach?	
TAK	NIE
13	7
Jeżeli Tak to:	
7. Dla ilu procent szkół i placówek z terenu działania PPP opracowano harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych	
Średnia 29,9%	

Rozkład wyników

% szkół dla których PPP opracowała harmonogram i tematykę zajęć reintegracyjnych	100	99	62	41	25	20	18	14	10	9
Liczba poradni psychologiczno-pedagogicznych	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1

8. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano program zajęć reintegracyjnych
Średnia 10,6%

Rozkład wyników

% szkół w których PPP zrealizowała zajęcia reintegracyjnych	41	39	25	18	15	13	18	10	9	5
Liczba poradni psychologiczno-pedagogicznych	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1

9. Czy PPP opracowała harmonogram i tematykę warsztatów dla rodziców?	
TAK	NIE
14	6
Jeżeli Tak to:	
10. Realizację warsztatów zaplanowano na terenie	
szkoły	6

poradni psychologiczno - pedagogicznej	8	
11. Tematyka warsztatów dla rodziców obejmowała		
	TAK	NIE
wsparcie dziecka w związku z sytuacją postpandemiczną	15	4
zwiększenie świadomości rodziców nt. problemów zdrowia psychicznego	15	4
rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców	12	7
12. W ilu procentach szkół i placówek z terenu działania PPP zrealizowano warsztaty dla rodziców		
Średnia 14,1%		

Rozkład wyników

% szkół w których PPP zrealizowała warsztaty dla rodziców	100	50	39	25	20	10	7	6
Liczba poradni psychologiczno - pedagogicznych	1	1	1	2	1	1	1	1

13. Czy PPP zaplanowała działania wspierające nauczycieli?	
TAK	NIE
20	0

Jeżeli Tak to:

14. Działania wspierające nauczycieli dotyczyły:		
	TAK	NIE
umiejętności wychowawczych	12	7
pomocy psychologiczno - pedagogicznej	17	3
identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej	19	0
diagnozowania potrzeb uczniów	18	1

15. W działaniach profilaktycznych kierowanych do uczniów uwzględniono:		
	TAK	NIE
działania promujące zdrowy styl życia	17	3
działania edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych	17	3
działania związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem	20	0
działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem	9	4

16. Czy dyrektor PPP podjął działania związane z doskonaleniem kadr	
TAK	NIE
18	2

Jeżeli Tak to:

17. Działania związane z doskonaleniem kadr PPP dotyczyły:		
	TAK	NIE
identyfikacji ucznia w sytuacji kryzysowej	17	2
działań profilaktycznych	15	4

działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie uczniów	17	2
działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie rodziców	15	3
interwencji kryzysowej	15	3

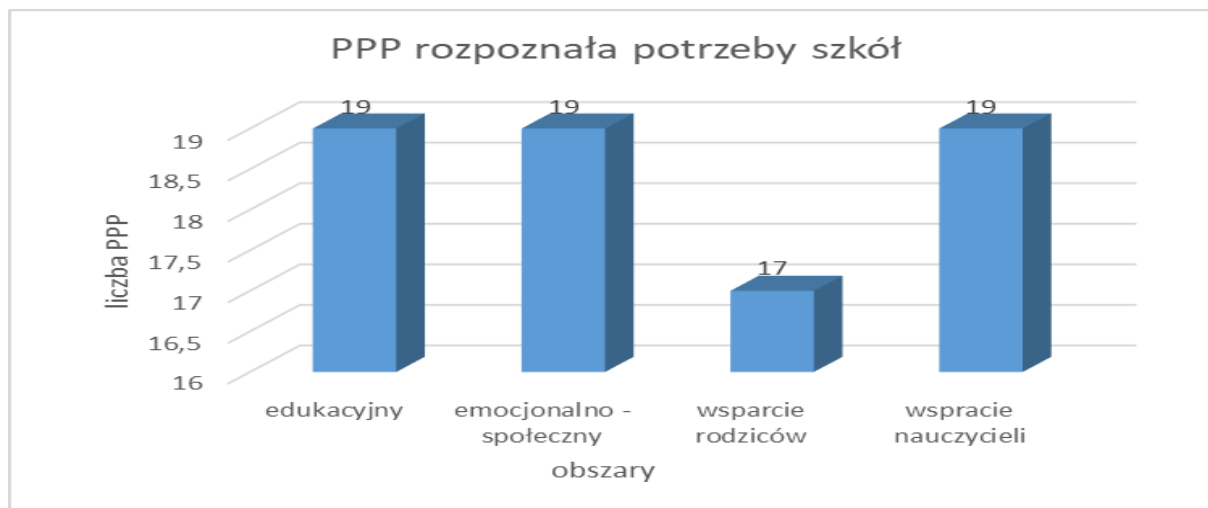
Analiza jakościowa

W badaniu ankietowym prowadzonym w okresie od 15 czerwca 2021 r. do 30 czerwca 2021 r., skierowanym do dyrektorów PPP z terenu województwa lubuskiego wzięło udział 19 dyrektorów publicznych poradni, co stanowi 100% wszystkich dyrektorów publicznych poradni psychologiczno–pedagogicznych. Analiza danych odnosi się do odpowiedzi dyrektorów publicznych poradni psychologiczno–pedagogicznych, nad którymi nadzór sprawuje Lubuski Kurator Oświaty.

Na pytanie dotyczące rozpoznania potrzeb szkół przez poradnię psychologiczno–pedagogiczną wszyscy dyrektorzy poradni udzielili odpowiedzi, z których wynika, że dokonali rozpoznania potrzeb szkół i placówek z terenu swojego działania.

Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Żarach nie dokonała rozpoznania potrzeb szkół w zakresie diagnozowania uczniów w obszarze edukacyjnym. Poradnie w Sulęcinie oraz w Słubicach nie rozpoznały potrzeb szkół w zakresie wsparcia rodziców uczniów. Dyrektor ZPPP w Gorzowie Wielkopolskim nie udzielił odpowiedzi na pytanie, czy rozpoznano potrzeby szkół w zakresie wsparcia nauczycieli.

Wykres 27. Po powrocie uczniów do nauki stacjonarnej poradnia psychologiczno–pedagogiczna rozpoznała potrzeby szkół we wskazanym zakresie.

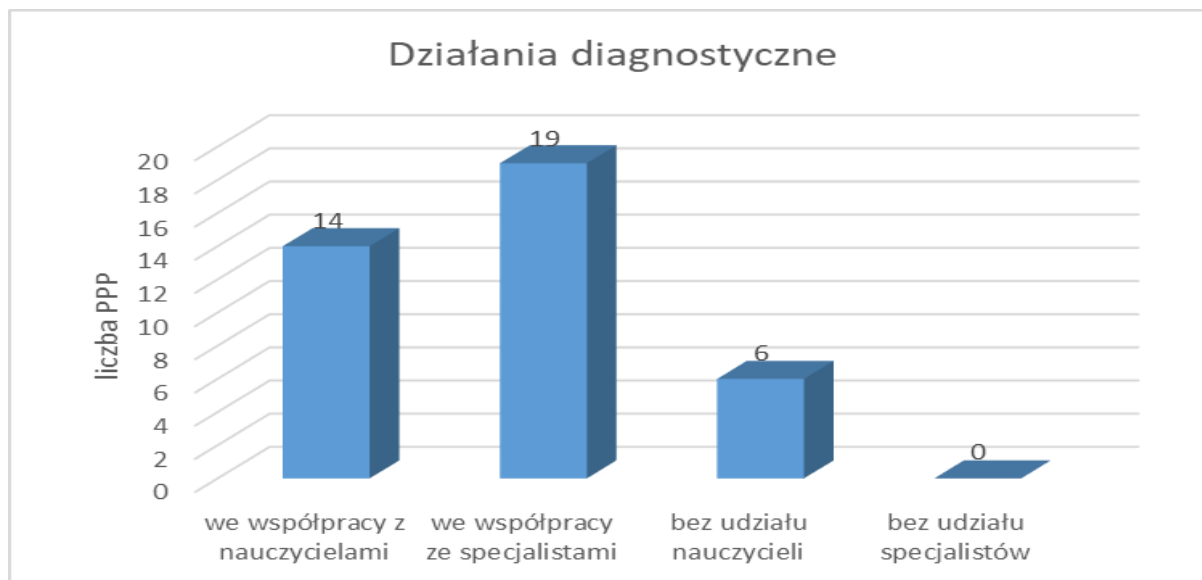

Rozpoznanie potrzeb środowiska szkolnego odbyło się w 100% z inicjatywy dyrektora poradni psychologiczno–pedagogicznej. Jednakże 50% uczestniczących z badania wskazało również jako inicjatora działań dyrektora szkoły.

Wszystkie poradnie psychologiczno–pedagogiczne uczestniczące w badaniu podjęły współpracę ze szkołami i placówkami z terenu swojego działania.

Na pytanie dotyczące współpracy w realizacji działań diagnostycznych 14 placówek realizowało je we współpracy z nauczycielami, a 19 we współpracy ze specjalistami zatrudnionymi w szkole.

Wykres 28. Realizacja działań diagnostycznych we współpracy z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole.

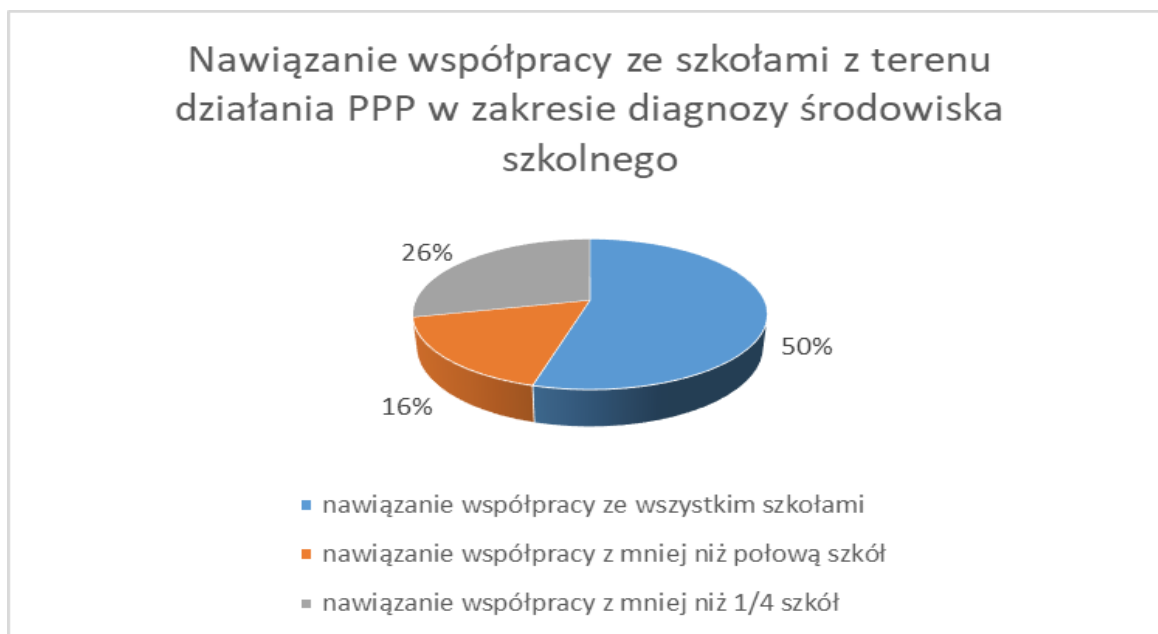

Dyrektorzy publicznych poradni w Międzyrzeczu, Wschowie, Kostrzynie n/Odrą, Sulęcinnie, PPP nr 1 w Gorzowie Wielkopolskim oraz ZPPP w Gorzowie Wielkopolskim udzielili odpowiedzi negatywnej, dotyczącej realizacji działań diagnostycznych we współpracy z nauczycielami.

Respondenci wskazali procent szkół z terenu działania poradni, z którymi PPP nawiązała współpracę w zakresie diagnozowania sytuacji środowiska szkolnego. Analiza odpowiedzi wskazuje, że średnio współpracę nawiązano z 73,2% szkół. Analiza indywidualnych odpowiedzi kształtuje się następująco:

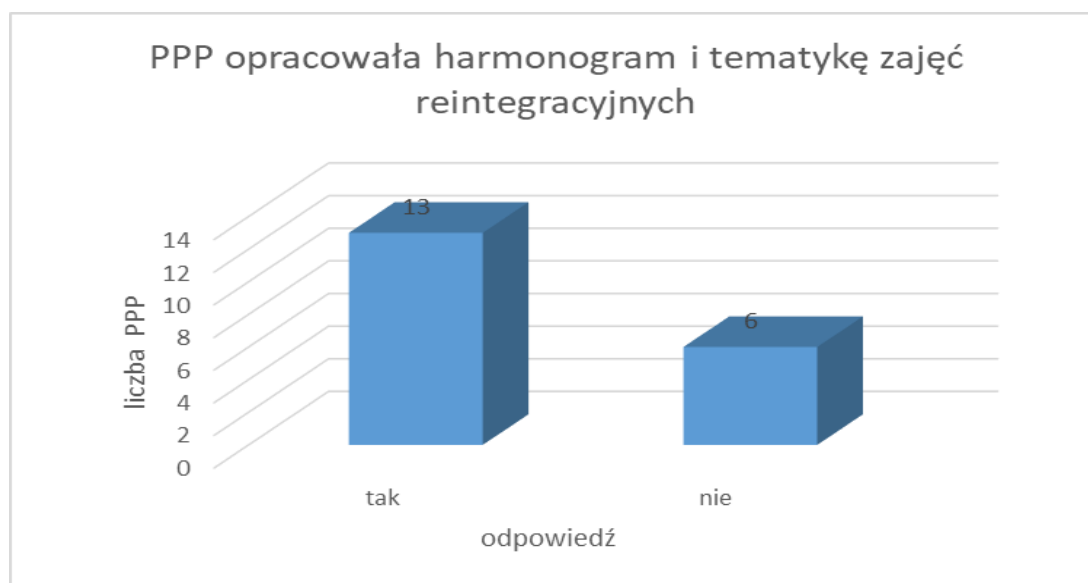
- 50% PPP nawiązało współpracę ze wszystkimi szkołami i placówkami z terenu jej działania,
- 15,7% PPP nawiązało współpracę z więcej niż połową szkół i placówek z terenu działania poradni,
- 26,3% PPP nawiązało współpracę z mniej niż $\frac{1}{4}$ szkół i placówek z terenu działania poradni.

Wykres 29. Nawiązanie współpracy ze szkołami i placówkami z terenu działania PPP w zakresie diagnozy środowiska szkolnego.

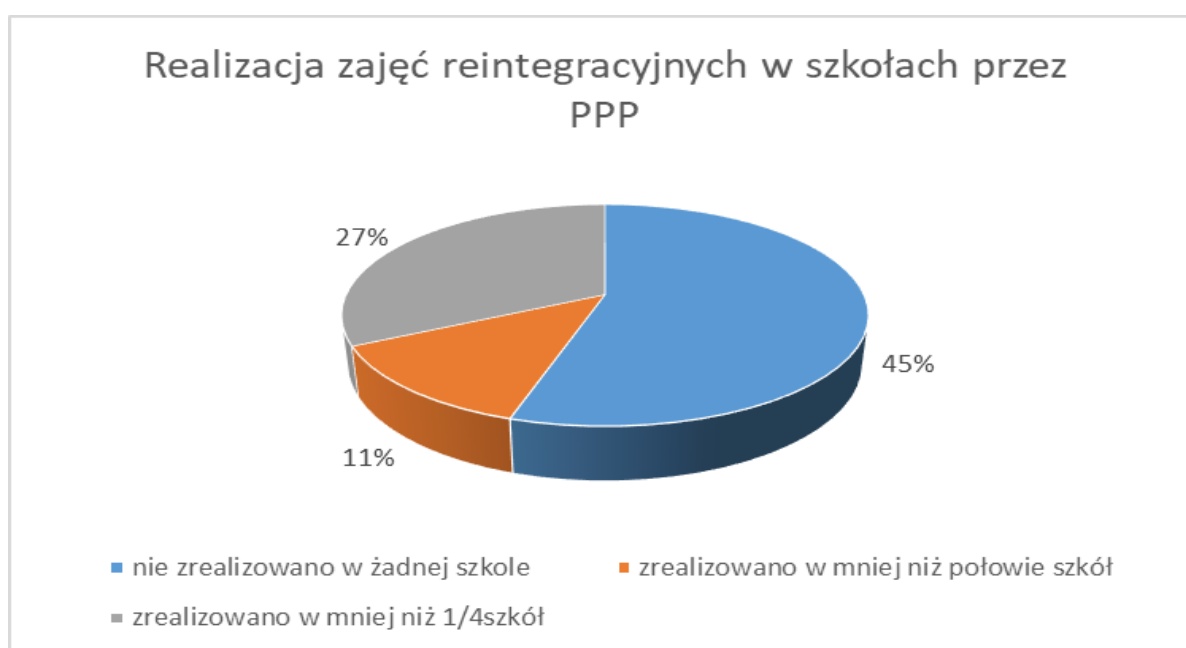
W odpowiedzi na pytanie dotyczące opracowania harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych 13 respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Dyrektorzy poradni w Gubinie, Nowej Soli, Kostrzynie n/Odrą, Drezdenku, Skwierzynie, Słubicach oraz Zielonej Górze do dnia zakończenia badania tj. 30 czerwca 2021 r. nie opracowali harmonogramu i tematyki działań reintegracyjnych. Średni wynik dotyczący wskazania procentu szkół dla których opracowano harmonogram i tematykę działań reintegracyjnych wynosi 29.9%. Analiza indywidualnych odpowiedzi wskazuje, że w przypadku 3 poradni psychologiczno – pedagogicznych (ZPPP w Gorzowie Wielkopolskim, PPP we Wschowie, PPP w Świebodzinie), co stanowi 18,75%, taki harmonogram opracowano dla wszystkich szkół i placówek znajdujących się na terenie działania poradni, 10,5% PPP opracowało harmonogram i tematykę działań dla więcej niż połowy szkół i placówek z terenu ich działania, 21% PPP zrealizowała to działanie w stosunku do mniej niż ¼ szkół i placówek w obszarze swojego oddziaływania.

Wykres 30. Opracowanie harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych dla szkół.

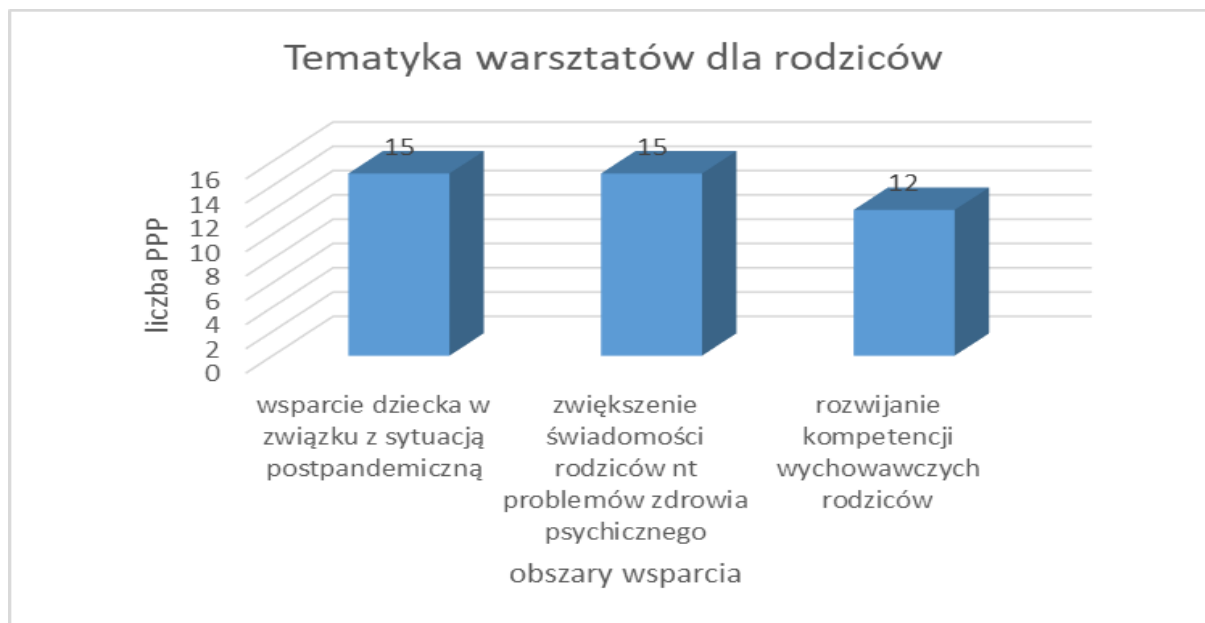
Analiza odpowiedzi dotyczących realizacji programu zajęć reintegracyjnych w szkołach i placówkach przez pracowników PPP wskazuje, że średnio program zrealizowano w 10,6% szkół. Indywidualne wyniki kształtują się następująco: 21% poradni psychologiczno-pedagogicznych zrealizowało program w mniej niż połowie szkół i placówek z terenu swojego działania, 21% w mniej niż 1/4 szkół i placówek z terenu swojej działalności. 45% respondentów nie udzieliło odpowiedzi lub udzieliło odpowiedzi negatywnej na pytanie dotyczące realizacji zajęć reintegracyjnych. W żadnej ze szkół zlokalizowanej na terenie działania poradni psychologiczno-pedagogicznej w Gubinie, Świebodzinie, Krośnie Odrzańskim, Drezdenku, Słubicach, Zielonej Górze i Sulęcinnie pracownicy PPP nie zrealizowali programu zajęć reintegracyjnych w szkołach.

Wykres 31. Realizacja programu zajęć reintegracyjnych.

14 poradni psychologiczno–pedagogicznych, co stanowi 73,6% wszystkich badanych, opracowało harmonogram i tematykę warsztatów dla rodziców. Poradnie psychologiczno–pedagogiczne w Świebodzinie, Drezdenku, Sulęcinie, Skwierzynie, Słubicach i Zielonej Górze nie opracowały harmonogramu i tematyki warsztatów dla rodziców. W 31,5% przypadków zaplanowano realizację warsztatów dla rodziców na terenie szkoły, a w 42% na terenie poradni psychologiczno–pedagogicznej.

Wykres 32. Tematyka warsztatów dla rodziców.

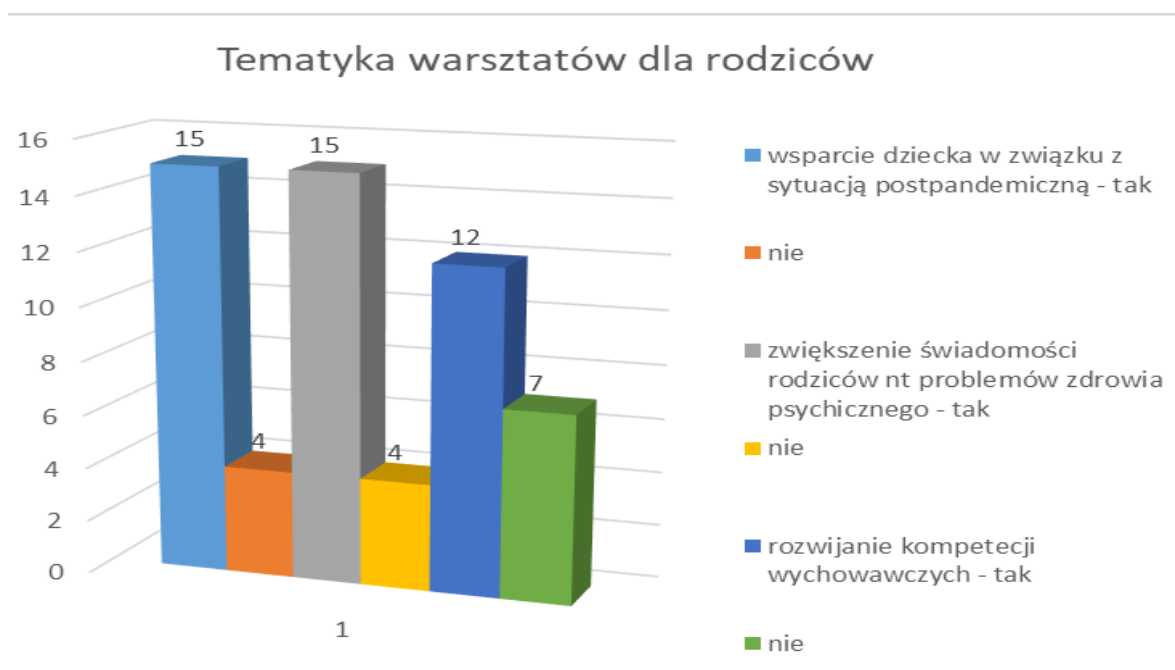

Tematyka warsztatów dla rodziców obejmowała w 78,9% poradni wsparcie dziecka w związku z sytuacją postpandemiczną, w 78,9% poradni zwiększenie świadomości rodziców nt. problemów zdrowia psychicznego a w 63% rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców.

21% badanych placówek nie uwzględniło w tematyce warsztatów dla rodziców wsparcia dziecka w związku z sytuacją postpandemiczną oraz zwiększenie świadomości rodziców nt. problemów zdrowia psychicznego. 36,8% badanych nie uwzględniło rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców.

Wykres 33. Tematyka warsztatów dla rodziców.

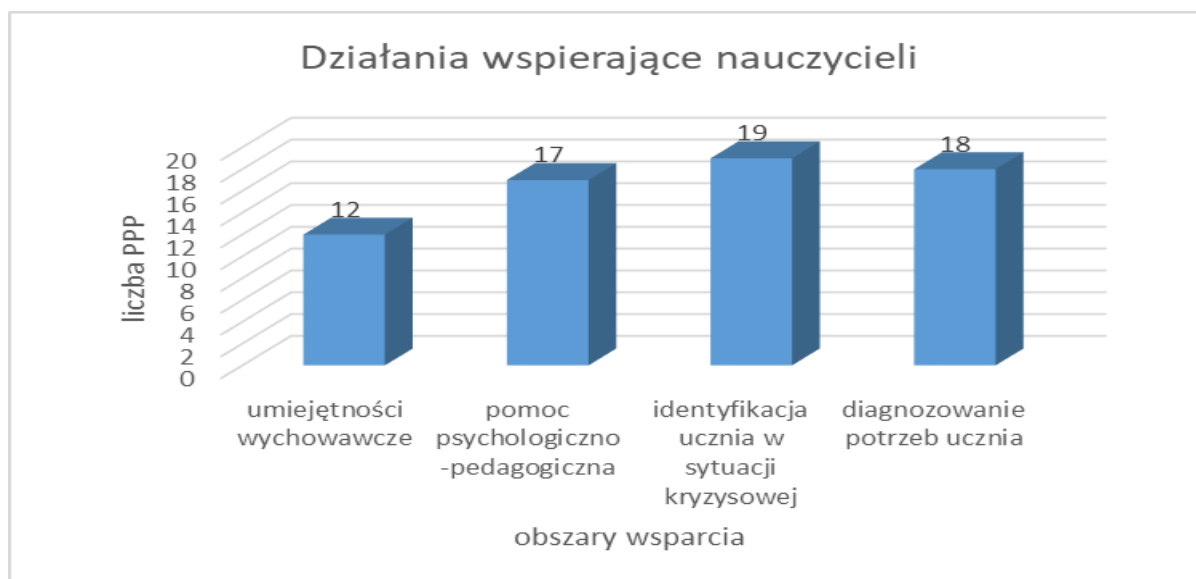

Analiza wyników wskazuje, że warsztaty zrealizowano w 14,1% szkół i placówek z terenu działania poradni psychologiczno–pedagogicznych województwa lubuskiego. Jedna poradnia (w Nowej Soli) zrealizowała zadanie we wszystkich szkołach i placówkach z terenu swojego oddziaływania oraz jedna (w Żaganiu) w 50% szkół. W 7 placówkach warsztaty dla rodziców zrealizowano w mniej niż 40 % szkół.

9 poradni psychologiczno–pedagogicznych, co stanowi 47% wszystkich badanych nie przeprowadziło warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wsparcie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Wśród nich są placówki, które zaplanowały takie działanie, ale go nie zrealizowały: ZPPP w Gorzowie Wielkopolskim, PPP w Żarach, PPP w Krośnie Odrzańskim, PPP w Kostrzynie n/Odrą, PPP w Szprotawie.

100% poradni psychologiczno–pedagogicznych z terenu województwa lubuskiego zaplanowało w działania wspierające dla nauczycieli. Tematyka wsparcia obejmowała umiejętności wychowawcze w przypadku 12 placówek, co stanowi 63% badanych, pomocy psychologiczno –pedagogicznej w przypadku 17 poradni, co stanowi 89% badanych poradni. 100% poradni w tematyce wsparcia nauczycieli uwzględniło identyfikację ucznia w sytuacji kryzysowej, a 94% tematykę związaną z diagnozowaniem potrzeb uczniów.

Wykres 34. Działania wspierające nauczycieli.

Wsparcie skierowane do nauczycieli dotyczyło przede wszystkim rozpoznawania uczniów znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli. Biorąc pod uwagę potrzeby szkoleniowe zgłoszone przez nauczycieli należy stwierdzić, że oferta poradni psychologiczno – pedagogicznej odpowiada na zapotrzebowanie.

Wszyscy uczestnicy badania w działaniach profilaktycznych skierowanych do uczniów uwzględnili tematykę związaną z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem. 89,4% poradni zaplanowało tematykę dotyczącą uzależnień behawioralnych oraz promującą zdrowy styl życia, a 47 % działania związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem.

Wykres 35. Tematyka działań profilaktycznych skierowanych do uczniów.

Zaproponowana tematyka działań profilaktycznych skierowanych do uczniów uwzględnia rekomendowane przez MEiN podniesienie jakości wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w zakresie problemów dotyczących profilaktyki zdrowia psychicznego.

W 18 przypadkach dyrektorzy poradni psychologiczno-pedagogicznych podjęli działania związane z doskonaleniem kadr placówki. Dyrektor PPP w Słubicach i dyrektor PPP w Sulęcynie nie podjęli działań związanych z podnoszeniem wiedzy i umiejętności swoich pracowników. W 17 placówkach działania dotyczące doskonalenia kadr związane były z identyfikacją ucznia w sytuacji kryzysowej oraz działań wychowawczych ukierunkowanych na wsparcie uczniów. W 15 poradniach działania te dotyczyły tematyki związanej ze wsparciem rodziców, interwencji kryzysowej oraz działań profilaktycznych.

Wykres 36. Działania związane z doskonaleniem kadr PPP.

W zdecydowanej większości (94,7%) dyrektorzy poradni psychologiczno-pedagogicznych uznali, że sytuacja postpandemiczna jest zjawiskiem, wymagającym podniesienia kompetencji specjalistów zatrudnionych w poradni, w celu udzielenia skutecznego wsparcia nauczycielom, rodzicom i uczniom.

4. Wnioski i rekomendacje

Analiza wyników badań dotyczących działań szkół i placówek ukierunkowanych na wsparcie uczniów po powrocie do nauki stacjonarnej z punktu widzenia dyrektora szkoły oraz dyrektora poradni psychologiczno–pedagogicznej pozwala na sformułowanie wniosków i rekomendacji służących do dalszego programowania działań wychowawczych i profilaktycznych, służących podnoszeniu jakości pracy szkoły i placówki, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia psychologiczno–pedagogicznego społeczności szkolnej, których celem jest zminimalizowanie skutków izolacji spowodowanej sytuacją pandemiczną.

Wnioski

1. Ponad połowa badanych szkół nie podjęła współpracy w zakresie diagnozy potrzeb środowiska szkolnego oraz realizacji działań wspierających we współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną działającą na terenie powiatu, w którym funkcjonuje szkoła.
2. W zdecydowanej większości badanych szkół nie podjęto współpracy z poradnią psychologiczno–pedagogiczną w zakresie:
  - opracowania harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych;
  - realizacji zajęć reintegracyjnych;
  - planowania i realizacji wsparcia dla rodziców uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną.
3. Publiczne poradnie psychologiczno–pedagogiczne województwa lubuskiego zintensyfikowały działania w zakresie diagnozowania środowiska szkolnego, wynikające z wytycznych MEiN z tym, że wyniki w zestawieniu z odpowiedziami dyrektorów szkół są rozbieżne.
4. Publiczne poradnie psychologiczno–pedagogiczne podjęły działania związane z:
  - diagnozowaniem potrzeb uczniów w obszarze edukacyjnym i emocjonalno–społecznym;
  - rozpoznaniem potrzeb w zakresie wsparcia rodziców, uczniów i nauczycieli. Rozpoznanie potrzeb szkół odbyło się zarówno na wniosek dyrektorów szkół jak i z inicjatywy dyrektorów PPP.
5. Ponad połowa publicznych poradni psychologiczno–pedagogicznych województwa lubuskiego realizowała działania związane z diagnozą środowiska szkolnego we współpracy z nauczycielami, 100% we współpracy ze specjalistami zatrudnionymi w szkole.
6. 36,8% publicznych poradni psychologiczno–pedagogicznych województwa lubuskiego nie zrealizowało wytycznych MEiN dotyczących opracowania harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych. Wytyczne MEiN dotyczące realizacji programu zajęć reintegracyjnych w szkołach i placówkach przez pracowników poradni psychologiczno–pedagogicznych zostały zrealizowane w niewielkim stopniu.
7. 31,5% poradni psychologiczno–pedagogicznych z terenu województwa lubuskiego nie zrealizowało wymagania określonego przez MEiN, dotyczącego wsparcia kierowanego do rodziców. 47% poradni psychologiczno–pedagogicznych nie przeprowadziło warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wsparcie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną. Wśród nich są placówki, które zaplanowały takie działanie, ale go nie zrealizowały.

8. Wsparcie skierowane do nauczycieli dotyczyło przede wszystkim rozpoznawania uczniów znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli.
9. Zaproponowana tematyka działań profilaktycznych skierowanych do uczniów uwzględnia rekomendowane przez MEiN podniesienie jakości wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w zakresie problemów dotyczących profilaktyki zdrowia psychicznego.
10. W zdecydowanej większości dyrektorzy PPP uznali, że sytuacja postpandemiczna jest zjawiskiem, wymagającym podniesienia kompetencji specjalistów zatrudnionych w poradni w celu udzielenia skutecznego wsparcia nauczycielom, rodzicom i uczniom.
11. W zdecydowanej większości szkół biorących udział w badaniu, zgodnie z wytycznymi MEiN, dyrektorzy zorganizowali spotkanie kadry pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań skierowanych do uczniów i rodziców po powrocie uczniów do szkół.
12. W większości badanych szkół dokonano rozpoznania problemów uczniów w sferze edukacyjnej, emocjonalno-społecznej i zdrowia fizycznego.
13. Wśród rozpoznanych problemów edukacyjnych dyrektorzy szkół wskazywali w zdecydowanej większości na zaległości w nauce i brak opanowania wiadomości z podstawy programowej.
14. W związku z rozpoznanymi problemami w sferze edukacyjnej, w celu wsparcia dzieci i młodzieży, prowadzone były rozmowy oraz organizowane konsultacje z nauczycielami i specjalistami. Dyrektorzy wskazali wsparcie w formie zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne.
15. Zdecydowana większość dyrektorów biorących udział w badaniu wskazała, że w uzgodnieniu z radą pedagogiczną, ustaliła przedmiot lub przedmioty, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających, o których mowa w rozporządzeniu MEiN z 28 maja 2021 r. Wśród przedmiotu lub przedmiotów, które będą realizowane w ramach zajęć wspomagających dyrektorzy szkół w większości wymienili główne przedmioty egzaminacyjne, w tym: matematykę, język polski, języki obce.
16. 92% szkół biorących udział w badaniu, zadeklarowała realizację powyższych zajęć w okresie od 1 września 2021 r. do 22 grudnia 2021 r.
17. W sferze emocjonalno-społecznej, w zdecydowanej większości szkół, u uczniów zdiagnozowano;
  - zaburzenia lękowe;
  - stres, depresje;
  - problemy z koncentracją.
18. W związku z rozpoznanymi problemami w sferze emocjonalno-społecznej, w celu wsparcia dzieci i młodzieży po powrocie do szkoły:
  - podejmowano rozmowy oraz konsultacje z nauczycielami i specjalistami dla uczniów i rodziców;
  - organizowano i różnorodne zajęcia integracyjne.
19. W 33 szkołach dyrektorzy uruchomili wsparcie w formie zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym prowadzenie zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne.

20. W sferze zdrowia fizycznego zdecydowana większość dyrektorów wskazała na problemy związane z :
- nadwagą/otyłością;
  - spadkiem sprawności i kondycji fizycznej oraz odczuwanie zmęczenia;
  - problemami zdrowotnymi, w tym pogorszenie wzroku, wady postawy, bóle głowy, problemy ze snem.
21. W związku z rozpoznanymi problemami w sferze zdrowia fizycznego, w celu wsparcia dzieci i młodzieży po powrocie do szkoły, dyrektorzy wskazali przede wszystkim podjęcie działań mających na celu zwiększenie aktywności fizycznej uczniów:
- realizacja zajęć reintegracyjnych;
  - konsultacje, rozmowy, pogadanki dla uczniów i rodziców.
22. W szkołach zorganizowano zajęcia dodatkowe, w tym SKS, prowadzone są projekty i programy edukacyjne, w tym program rządowy „Aktywny powrót do szkoły - WF z AWF”.
23. Większość nauczycieli wychowania fizycznego, uwzględniła, w sferze planowania i realizacji zajęć, formy i metody pracy niwelujące rozpoznane problemy w sferze zdrowia fizycznego, działania mające na celu zwiększenie aktywności fizycznej, dostosowane do kondycji i możliwości uczniów.
24. W większości badanych szkół dokonano modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego. Modyfikacja programu wychowawczo-profilaktycznego dotyczyła w równiej mierze działań wychowawczych jak i profilaktycznych.
25. W działaniach wychowawczych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono:
- **zajęcia integrujące zespół klasowy**, w tym wyjścia klasowe, wycieczki integracyjne, współdziałanie w grupie;
  - **zajęcia kształtujące relacje społeczne**, najczęściej wskazywano na spotkania, warsztaty, konsultacje, porady z pedagogiem, psychologiem, terapeutami;
  - **działania wspierające rodziców**, w tym spotkania, porady, konsultacje, zajęcia wspierające z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz specjalistami, indywidualne rozmowy, spotkania z wychowawcami oraz psychoedukacja rodziców - szkolenia, warsztaty, wykłady;
  - **współpracę z instytucjami pozaszkolnymi**, dyrektorzy najczęściej wskazywali poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie oraz policję, staż pożarną.
26. W działaniach profilaktycznych programu wychowawczo-profilaktycznego uwzględniono działania:
- **promujące zdrowy styl życia**, w tym zajęcia, warsztaty, akcje informacyjne, realizacja tematycznych programów profilaktycznych.
  - **edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych**, w tym spotkania, warsztaty, zajęcia psychoedukacyjne z pedagogiem, psychologiem, rozmowy indywidualne i grupowe z wychowawcami i nauczycielami.

- **związane z nabywaniem umiejętności radzenia sobie ze stresem**, w tym warsztaty, zajęcia profilaktyczne, socjoterapeutyczne ze specjalistami oraz zajęcia z wychowawcą, rozmowy wspierające.
  - **związane z nabywaniem umiejętności zarządzania czasem**, w tym warsztaty, pogadanki, psychozabawy, filmy edukacyjne na zajęciach z wychowawcą oraz spotkania, prelekcje rozmowy indywidualne i grupowe ze specjalistami.
  - **współpracę z instytucjami pozaszkolnymi**, w tym przypadku dyrektorzy również wskazywali poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie oraz policję, staż pożarną.
27. Większość dyrektorów biorących udział w badaniu (77%) wskazała, że w szkole dostosowano do diagnozy postpandemicznej ustalone sposoby postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.
28. 67% dyrektorów szkół wskazało, że stworzyli warunki do większej aktywności samorządu uczniowskiego i w znacznym stopniu wzmocniono rolę wolontariatu szkolnego, w tym samopomocy koleżeńskiej.
29. W zdecydowanej większości szkół określono zadania pedagogów, psychologów i innych specjalistów zatrudnionych w szkole dotyczące wsparcia nauczycieli, wychowawców w zakresie diagnozowania problemów postpandemicznych.
30. Nauczyciele wyrażają chęć udziału w szkoleniach z zakresu dydaktyki dotyczących stosowania nowoczesnych form pracy, aktywnych metod nauczania do motywowania uczniów, doskonalenie umiejętności obsługi nowych narzędzi do prowadzenia zajęć z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz wykorzystania neurodydaktyki w procesie nauczania - uczenia się.
31. W zakresie wychowania nauczyciele wskazują na zagadnienia związane z rozpoznawaniem i rozwiązywaniem problemów emocjonalno-społecznych uczniów, depresji, stresu oraz dalsze doskonalenie umiejętności wychowawczych, dotyczących budowania relacji interpersonalnych.
32. W obszarze profilaktyki nauczyciele wskazują na rozwijanie swoich umiejętności w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, rozpoznawanie stresu i depresji. Nauczyciele nadal wskazują na potrzebę poszerzenia swoich kompetencji związanych z przeciwdziałaniem cyberprzemocy i hejtu.

Rekomendacje

W ramach nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły lub placówki:

1. kontrolować funkcjonowanie emocjonalno-społeczne uczniów oraz udzielać uczniom i ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej adekwatnej do potrzeb;
2. zaplanować i przeprowadzić przedsięwzięcia związane z przeciwdziałaniem występowania u uczniów zachowań niepożądanych, w związku z realizacją nauczania za pomocą metod i technik kształcenia na odległość i jego skutkami. Działania powinny być skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli;
3. wzmocnić rolę PPP w zakresie wsparcia uczniów i rodziców w związku z powrotem do nauczania stacjonarnego;
4. zintensyfikować współpracę PPP z kadrami pedagogicznymi szkół w obszarze wsparcia w zakresie problemów zdrowia psychicznego uczniów;

5. podjąć działania związane z realizacją *Narodowego Programu Wsparcia Uczniów po Pandemii* oraz rekomendacjami MEiN;
6. zmodyfikować program wychowawczo-profilaktyczny w związku ze zdiagnozowanymi problemami postpandemicznymi w szkole;
7. w planie doskonalenia zawodowego uwzględnić zgłaszane potrzeby szkoleniowe nauczycieli rozpoznane podczas przeprowadzonej diagnozy.

W ramach nadzoru sprawowanego przez Lubuskiego Kuratora Oświaty:

1. podjąć działania ukierunkowane na doskonalenie kompetencji wychowawczych dyrektorów szkół i placówek oraz poszerzenie wiedzy w zakresie profilaktyki szkolnej;
2. zobowiązać doradców metodycznych do dostosowania oferty doskonalenia nauczycieli do potrzeb szkoleniowych zdiagnozowanych w szkołach i placówkach;
3. sprawdzić modyfikację szkolnych programów wychowawczo – profilaktycznych w kontekście dostosowania działań do zdiagnozowanych potrzeb;
4. ustalić, czy oferta szkoleniowa ośrodków doskonalenia nauczycieli odpowiada na zdiagnozowane potrzeby środowiska szkolnego.